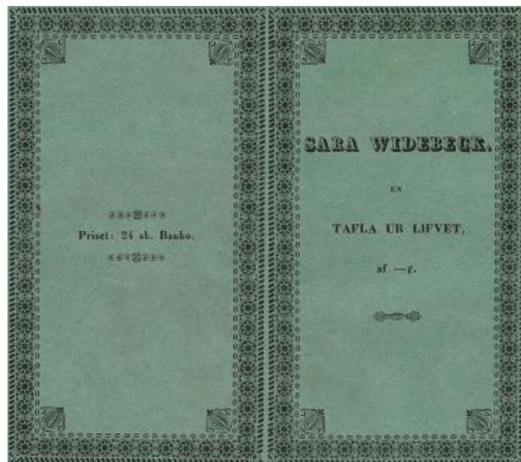

SARA WIDEBÄCK

EN

TAFLA UR LIFVET,

af -e. ---------- Fortsättning till: *Det går an* N:o 1 och *Det går an* N:o 2. ------------Här är dödens ljufliga trädgård. *Törnrosens Bok* ------------ STOCKHOLM. Tryckt hos A. G. HELLSTEN. ----- 1840.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken är en följdskrift till ***Det går an*** av **Carl Jonas Love Almqvist**

Detta exemplar som tillhör Kungliga Biblioteket har digitaliserats av Litteraturbanken och anpassades för Projekt Runeberg i november 2014 av Ralph E. samt OCR-tolkades av Bert H.

SARA WIDEBECK. EN TAFLA UR LIFVET. af —e.**SARA WIDEBECK.**

EN

TAFLA UR LIFVET, af -e.

Fortsättning till:

Det går an N:o 1 och *Det går an* N:o 2.

Här är dödens ljufliga trädgård. *Törnrosens Bok.*

STOCKHOLM.
Tryckt hos A. G. Hellsten.
—

1840.**Nödwändigt Förord.**

Läsaren känner förmodligen, åtminstone måste vi taga det för afgjordt, huru linierna i ”Det går an” N:o 1 ett godt stycke på vägen utdrogos af ”Det går an” N:o 2; huru Albert, efter att i flera år hafva med Sara Widebeck i

Lidköping tillbragt det lyckligaste lif, lyckligt derigenom att det hvilade på en *ren, sedlig* idé, och ingalunda på denna form, som vi benämna lagligt äktenskap, reste till Stockholm; huru han, under vägen dit, råkade göra bekantskap med en fröken Celestine, hvars fria grundsatser, i fullkomligaste harmoni med Sara Widebecks, intogo hans hjerta; huru han i Stockholm med denna Celestine sammanlefde, fördjupade sig i målarekonst och äfven i skulder, som förbittrade hans gladaste dagar och förmörkade utsigterna af framtiden; huru han en dag träffade sin tiggande son, Adam Paulus, på en gata; huru han då uppfyllde sin första fadersspligt derigenom, att han satte sonen i bagarlära, nästan det ofördelaktigaste yrke en fader någonsin kan uppfostra sitt barn till; huru han slutligen i en toddy på källaren Hamburger Börs drack sitt sista afskedsglas, samt gick derefter och dränkte sig i Norrström. Vidare känna vi, att hans efterlemnade älskarinna, nemligen Celestine, föraktad af den verld, hvars former och fördomar hon sjelf föraktat, släpades till tukthuset. Men öfver Sara Widebecks öden hvilade en slöja, den vi, med läsarens tillåtelse, skola söka lyfta.

Äfven vi måste tro, att under den kjortel, som omhöljer den unga framtiden, många främmande varelser finnas, hvilkas anletsdrag, om de af de närvarande tider kunde skönjas, skulle förvåna våra sinnen och komma oss att tro på rubbning af närvarande samhällens grundvalar. Mången har sökt uppdraga en och annan flikaf denna kjortel, men fått damm i ögonen, hvilket bevisar, att framtiden, som är i lifllg rörelse på ännu obanade vägar, icke gerna tillstädjer några obehöriga tittningar. Smalbenet har man visserligen kunnat upptäcka, så att man ingalunda är i okunnighet om den väg ögat borde följa; men sjelfva centralpunkten, hvarifrån dessa okända väsenden, som reta vår nyfikenhet, hämta sin lifsluft och sedermera fullbildade utgå till nya slägtens väl eller ve, är för oss ännu en i det djupaste dunkel sväfvande gåta. Men är det ej något annat än den nakna nyfikenheten, som drifver oss till dessa fruktlösa hissningsförsök? Jo i sanning. Grofva länkar, smidda af samtidens händer, skära djupt in i den menskliga moralitetens och lyckans späda lemmar. Sedligheten dignar under en martyrkrona, hvars yttre strålar af guld och juveler, men hvars inre bär mördande taggar. Känslan för och behofvet af något bättre bjuda oss derföre nalkas den töckenomhöljda framtida gestalten, för att, om möjligt, låta våra tårar öfver samtidens förvillelser upphämtas af hoppet om kommande lyckligare dagar. Men skall detta *något bättre* bestå i nya band, eller i en obegränsad frihet inom det menskligas gebit, se det är och blir visserligen en ära, att söka känna; men en fåviskhet, att söka bestämma.

Den genialiske författaren till *Törnrosens Bok* har derföre handlat rätt, då han sökt visa, hur litet de närvarande gällande formerna mäkta bidraga till sann moralité och sann lycka; men har begått ett stort fel, då han, tillskrifvande formerna allt, söker på den lösa grunden af drömd mensklig fullkomlighet bygga ett Gudatempel af idel sedlighet, himmelsvidt aflägsnadt från alla stoftets påstötningar och alla jordens stormar. Han har, med ett ord, sökt bestämma friheten från alla yttre band, såsom denenda modren till moralitet och lycka här i verlden; men glömt, att den vida äldre modren, jorden, ännu fortfar och skall fortfara att föda brister och svagheter ända till yttersta dagen. Liksom menniskokroppen, så länge den ej kan lefva af solsken och vackert väder, måste hämta sin näring af de simpla ämnen jordtorfvan alstrar, måste också menniskosjälen, så länge den ej är ren som en Gud, hållas inom yttre band, de må nu vara samhällets eller familjens. Äro banden, som för några likväl visat sig vara ganska lyckliga, hårda för andra; så är det bättre, att samhället och familjen hafva denna hårdhet på sina samveten, än att dessa i evighet skola skälfva under frihetens missbruk och motstridiga vindkast. Hade ifrågavarande författare mäktat bevisa sanningen af den sats, som predikar ett tillkommande tusenårigt rike, ett nytt lycksalighetens, då skulle vi med nöje äfven hafva underskrifvit detta ”Det går an”, hvilket han, genom sina skrifter efteråt, sökte förvandla från *roman* till *dogm*. Men nu, ehuru som vi tro, i tanka att väcka en ljusens engel, väckte han en slumrande demon i mensklighetens hjerta — och författaren är för stor och betydande, för att ett sådant hans tilltag skulle lemnas oanmärkt.

I denna bok, som nu lemnas åt allmänheten, förekomma en mängd snarare obscener, än scener, icke derföre som skulle vi känna hos oss ett behof af att gifva dem luft, utan för att göra ett försök att parodiera en viss modern fallenhet för att rufva i botten af en förskämd smak, som, hämtad från en utländsk litteraturs träskmarker, icke bör få fast grund inom fosterländska landamären.

Säger någon, att vi smäda eller såra menskligheten, svara vi med den berömde Törnros-författaren: ”Vi smäda ingen — vi önska välsignelse öfver alla.”

I KAP.

”Det är märkvärdigt, med hvilken lätthet menniskan återföres äfven till minnet af den stund, då stafven bröts öfver hennes oskuldsfrid.”

Islossningen, löfsprickningen, häggblomningen — ljufva förebilder af sommarens dagar, mot hvilka det friska blodet rusar med stormande fart, för att i svallet fördränka alla isiga minnen! Men för sjuklingen, i hvars sönderslitna bröst döden med förfärlig aptit spisar sitt lungmos, hvad ären j väl annat, än svartklädda likbjudare, som med maskrosens kinder småle åt grafven och förgängelsen? I hvarje vak, solens strålspjut öppnar på den glaserade vattenytan, ser den ohjelplige patienten ej annat än det djup, hvartill han snart nog måste gå; från hvarje löf, som framtittar ur knoppen, känner han en granrislukt framdofta; under hvarje snöhvitt blad, som faller ifrån häggbusken, ser han sin egen grift — ja öfverallt skönjer han den knotige magermannen, hvilken allt hvad jorden och lifvet alstra förgäfves söker mätta.

7

Dessa och dylika tankar sysselsatte detta vissnande hufvud, stödjande sig på denna lika vissnande arm, som syntes i ett af fönstren i glasmästardotterns hus i Lidköping. Hufvudet och armen tillhörde Sara Widebeck. Hennes skumma blick stirrade ut åt Lidas strand, som ännu flämtade trögt under sin tryckande ismantel. E11 sophög hvilade derpå, färdig att snart för alltid fötfsviuna från dagens strålar. För 6varje annan skulle detta föremål varit lik-gilltigt, ja vämjeligt; men icke så för Sara. Åfven jag, tänkte hon, är en trasa i det stora verldsbyket, som, när jag en gång uppfyllt min bestämmelse här på jorden, måste för-murkna i ett okandt rum; men m!nnet af de fläckar, jag aftorkat här i lifvet, skall lefva efter mig och för mina barn tälja hvad jag varit.

Nu kom en något våldsam vårfläkt från We-nern, lyftade det öppnade fönstret från haken och slog det emot husväggen, så att rntan med en sorglig klang sprang sönder i tusende bitar. En annan skulle dervid hafva blifvitförskräckt; men icke så Sara. Åfven jag, tänkte bon, är en sönderbrusten fönsterruta, äfven jag är sönderbråkad i oändliga skärfvor; men hvarje skärf-va emottager ännu lika klart solens ljus, och samma väsende som, då det var belt, blott bc-8

lystes af en enda stråle, emottager nu sönderkrossat tusende. Så tänkte Sveriges största lilosoiinua och fann sin själ allt mer och mer upplyftad till himlen, ju djupare kroppen lutade mot jorden. Sålunda länge i djupa tankar försänkt, hade hon ännu ej talat ett enda ord, då oförmodadt den hektiska rodnaden på hennes kinder antog en hjertare färg, snarlik den ännu ur vestermoluet uppflammande aflon-rodnadcn. Den inre nyvaknade värman, som vid denna rodnad genomilade Saras själ, upptinade tungans band och upplöste det i en djup suck, sakta framvaggande ett: ”0, Albert! o, Albert!”

”0, Albert!” svarade en mild stämma från andra sidan af rummet.

Sara vände hufvudet dit. En ung qvinna med ett skönt men blekt ansigte, tarfligt men snyggt klädd, stod vid dörren med ett fat mjölgröt i handen.

”Du här, stackars Celcstinc”, sade Sara med en röst, hvars ljufhet förebådade en engels.

”Doktorn har ordinerat denna mjölgröt åt dig, goda Sara; ät, den skall göra ditt sjuka, lidande bröst så godt.”

”Tack, Celcstine! din trägna omsorg för din arma vän är äfven ett band, som ännu (¿var-9

håller mig vid lifvet, och gör att jag med dub-bel saknad skiljes härifrån.”

”Sara! hvad väga väl m¡na omsorger, om också ett helt lif egnades åt deras friaste ut-veckling, mot hvad du gjort

för mig?”

”Tala ejderom; hvad jag gjort, Celestine, är ett intet”, yttrade Sara, i det hon långsamt nedsväljde en sked gröt.

”År det ett intet”, inföll Celestine, ”att rycka en varelse ur förderfvet? Har du glömt den dag, då du, fastän svigtande på grafvens brädd, gjorde den långa resan till Stockholm, för att taga mig från tukthuset, dit menniskors kalla ondska eller liknöjdhet fört mig? År det ett intet att hafva upptag¡t mig i ditt hus, som en vän, som en syster, oak'tadt du visste, att det var jag som törnbeströdt d¡n rena bana? År det ett intet, att jemte mig hafva tagit vård om mitt arma faderlösa barn, hvars anletsdrag dagl¡gen måste påminna dig om den fader, dina egna barn förlorat? Sara, Sara! det är jag som gifvit ditt hjerta dödsstöten , det är jag som bäddat grafven i ditt bröst, jag, hvars framtida lef-nad måste blifva en vandrande grafvård på din förtidiga grift, jag som —”

Sara hade gröt i halsen, Celestine gråt, och båda kunde ej tala ett ord; men från deras10

ögon flögo i hvarandras famn vänskapens heliga genier.

”Sara, du får ej sitta så der vid det öppna fönstret”, återtog efter en lång paus Celcstinc; ”rutan är sönderslagen ser jag, jag vill genast sätta i en ny.”

Dessa ord väckte Sara ur hennes drömmar. Hon ställde den lilla süfverskeden i grötfatet och sade till Celestiue.*

”Du har rätt, min snälla verkgesäll; men vårt kitt är slnt och vi måste tillaga nytt. Olj-flaskan står der i skåpet, men hur är det med kritan?”

”Vi hafva tillräckligt krita i boden.”

”Boden — Bodarna!” inföll Sara, sprittande upp från stolen; ”besynnerliga erinring, bärande i sitt sköt på en gång den högsta glädje och den djupaste smärta. — — Bodarna! Ack min Gud!” Hon nedsjönk igen på stolen.

”Gå, goda Celestlne”, återtog hon efter en kort stund; ”jag hör barnen stoja i trappan — gå och tag dem med dig, att jag måtte få vara i fred.

”Fred — källarn Freden!” suckade Cele-stine, bctäckande sitt ansiglc med händerna; ”det är märkvärdigt, med k vilken lätthetmenniskan återföres äfven till minnet af den stund då stafven bröts öfver hennes oskuldsfrid.”

”Celestine!”

”Sara!”

De båda vännerna öppnade sina armar och sjönko i hvarandras famn. Himmelens varma vindar, som lekte i de sammangjutna svallen af vännernas rika lockar, bröto i samma ögonblick den sista länken af Lidas isboja, och när Sara och Celestine blickade ut i den fria naturen, funno de sophögen vara försvunnen och hörde vågorna sjunga sin segerhymn mot Lidas frigjorda strand.

II KAP.

”Sålunda var Celestine lik. sig i ett fall, men hon var det äfven i ett annat.”

Fyra år hadc hvälft sig emellan Alberts död och det rörande uppträde, hvilket förestående kapitel innehåller. Saras barn hadc uppväxt och blomstrade nu kring den döende modern, liksom de späda telningar kring den bräckliga lutande stammen. Hennes äldsta son, Adam Paulus, var ännu i bagarlära i Stockholm; men kade erhållit sin mästares tillåtelse att vid denna tid besöka Lidköpiug och sin derstädes boende moder. Celestine, öfver livars efter Alberts död tillryggalagda bana bäst är kasta en slöja, hadc redan något öfver tvenne år, jemte sin fvra-åriga son, varit i Saras bus, der bon till sådan färdighet inöfvat sig i glasmästar-yrket, att Sara nu mera högst sällan bchöfde lägga sin hand dervid. Åfven det öfriga bushållet var åt Celestine uppdraget, belst Saras bröstsjukdom, som allt mer och mer tilltog och till livars botande läkarlijclp förgäfvcs biifvit sökt, hindrade henne uppfylla husmoderns plig-ter så väl i barnkammaren, som i köksspisen. Celestine var således allt i allom. Ån torkade hon

barnen om näsan, än torkade hon af något nytt isatt fönsterglas; än skar hon af en bit metvurst, än en glasruta; än tiliknådade hon kitt, än vispade hon till mjölgröt — med ett ord, man igenkände ej den förra Celestine på annat, än på det sköna ansigtet, som, ehuru något blekt, likväl till det mesta bibehöll sitt ungdomliga, lifliga. Kring det dunkelblå ögat hnöt sig visserligen en något mörkskuggad ring, liksom molnkransen kring månans glänsande skif-va; men i blicken låg ännu samma ljufva svärmeri, hvaraf blotta skenet förmådde sätta den genom manliga ådror strömmande blodmassan i fullkomligaste uppror. Kinderna voro väl, som vi nyss antydde, något bleka; men detta bleka var liljans hvithet. Mången giftig insekt hade visserligen, under de tvenne första åren efter Alberts död, surrat öfver läpparnas blomblad; men deras purpurkälla tycktes vara outtömme-lig, emedan ett manligt öga icke gerna ostraf-fadt vågade dyka till dess botten. Cclcstincs växt hade blifvit något mera utbildad och fyllig, och när man ined blicken hade stannat på den lilla täcka foten och började derifrån fortsätta vägen uppåt, var det nästanomöjligt att kunna lösrycka sig från denna runda sköna vad, som, kvilande på det finaste smalben, liknade en på silfverhufvudet balanserande champagnebutelj. När vinden, någon vacker söndagsmiddag, satte Celestines hvita men styfva kallikoklädnlng i rörelse på Lidköpings gator, var det, som såge man antikens retande aningsrika former framskymta och genomandas den stela marmorns draperier, vinden månde komma från hvilket streck som helst.

Sålunda var Celestine lik sig i ett fall; men hon var det äfven i ett annat — — och det är dit vi skola komma i ett annat kapitel.

III KAP.

’’I afton — lofva inig att i afton

— elaka menniska — det är säkert

— men var tyst då — ja säkert?’

”Skäms, Adam, och håll ej ett sådant oväsende när han vet att hans nior är sjuk ocli så väl beliöfvcr lugn oeh livila”, sade Celestine till en lång fjorton-årig pojke, som på gården roade sig med att kasta stenar på några svin, livilkas liögt grymtande missnöje trängde genom hela staden.

Adam lyssnade ej till den bannandc rösten, utan fortsatte sitt påbörjade favoritnöje, förföljande flitigt, ehuru något skefbent, de 6tacl;ars fyrfotingarue kring den lilla gården.

”Vet lian då ej, att lians mor så godt som ligger i dödens käftar?” fortsatte Celestine.

”Dödens käftar”, svarade Adam, ”det vill säga detsamma som i era, bvilka beständigt äro i rörelse från morgon till qväll och mumsa i sig livad huset förmår.”

”Han skulle skämma sig, Adam. Det synes att Herr Hullbergs käppar, dem Adam under rabulisttiden i Stockholm fick smaka, icke16

förmått göra folk af honom. Gå han nu in i köket och baka semlorna färdiga åt s!n mor till middagen, hvarom hon bedt honom.”

”Ja så, jag skall baka scmlor åt mamma. Får jag på samma gång baka litet palt åt mamsell?” sade Adam, 1 det han med ett oförskämdt löje lade en särdeles tonvigt på ordet palt.

Celestine blef blodröd i anslgtet, och i samma ögonblick smällde hennes hand på A-darns kind.

Adam såg i början något flat ut, men snart bemannade han sig, höjde hufvudet framåt och gjorde sig färdig att, utan all respekt för det täcka könet, besvara örfilen, då en kraftig hand oförmodadt grep honom i lufvcu och en väldig stämma hördes:

”Blygs, din långa lurk! Jag skall ge dig för att flyga på fruntimmer!”

Handen, som nu släppte Adams hårtestar, tillhörde en något kort, men starkt byggd, medelålders man i uniformsrock.

”D’ä hon, herr fanjunkare, som börjat skälla på mej”, sade Adam, i det han ömmade sig om hufvudet, som ännu sved efter den kraftiga hårdragningen.

”Om jag vore i din mors ställe, så skickade jag dig genast tillbaka till Stockholm till17

din mästare, som nog lärer veta ta’ hund ur dej; ty hvad du egentligen har här att göra, det begriper jag i sanning icke det ringaste”, fortsatte fanjunkaren.

”Ja, men si nu är ni lika litet i min mors ställe, som ni är i min fars, så gerna ni än ville vara det’’, skrek bortbytingen, räckte, livad man kallar, lång näsa och skyndade ut på gatan.

”Får ni ha den der lymmeln hemma några dar, så tar han väl ner hela huset”, sade fanjunkarn till Celestine.

”Stackars Sara! hon har inte särdeles mycket nöje af sin äldsta son”, genmälte Celestine; ”men det var en olycka att han skulle komma i bagarlära, utan att dessförinnan knappt få lära sig läsa innantill en gång. Men så går det när man kommer ut på fri villande hand och ej haft någon far, som med allvarsamhet och tukt vårdat ens barndom.” En tår perlade, vid slutet af dessa ord, i Celcstines ögon. Denna tår underrättade mer än tillräckligt fanjunkaren, att Celcstines ord varit i säck, innan de kommit i påse.

”Hur är det med Sara i dag?” frågade fanjunkaren.

”Bättre, än jag i går förmodade”, svarade Celestine.-18

"Nå, Gud vare lof for det! Annars är våren ej alt leka med för dem som hafva svaga bröst. Jag vill gå opp och språka en liten stund med henne.”

”Ack, livad hon skall bli glad”, bviskade Celestine.

”Så mycket bättre, så mycket bättre! Jag liar också något högst angeläget att säga henne, något lika vigtigt för mig som för henne”, tilläde fanjunkaren med en viss mystisk min, livarefter lian, smågnolande på en regemcnts-inarsch, begaf sig uppför trappan.

”Hederlige man!” yttrade Celestine för sig sjclf; ”o, att Sara en gång kunde låta det förflutna hvila i sin graf och ej mer balla upp ur dess hemska gomslen dessa sorgliga minnen, livilka allt mer och mer upprifva de inånga såren i hennes lidande bröst. Denne hederlige man älskar henne så ömt, bjuder sin starka arm till stöd åt det vissnande trädet ocb likväl — ”

”Celestine! Celestine!” ropade en röst från ett i öfra våningen till hälften öppnadt fönster-

Celestine vände sitt vackra hufvud ditåt.

”Celestine! ett ord, ett enda ord!” t ”Omöjligt, nu åtminstone omöjligtI””Jag blir förtviflad, om du cj skänker mig ett ögonblicks samtal innan middagen.”

”Kors, så förtvifla då.”

”Hur kan du vara så hård, Celestine? betänk att jag ej på ett helt dygn fått tala med dig ett enda ord —• — Celcstinc! —”

”Tyst för Guds skull, obetänksamme!”

”Så kom då.”

”Nej.”

”1 afton då, Celestine? lofva mig åtminstone att i afton —”

”Ja, elaka mennlska, men var tyst nu då.” ”Det är ju säkert då, Celestine?”

"Ja säkert.”

Smällen af en slängkyss borldog i bullret af det igenslagna fönstret. En ovanl!gt hög rodnad hvilade öfver Celcstines kinder, då hon aflägsnade sig från gården.

Efter hennes bortgång öppnades varligt den stora gårdsporten, och ett riktigt äkta tjuf-pojksansigte, nemligen Adams, grinade fram inåt gården.

”1 afton — lofva mig att i afton —* elaka raenniska — det är säkert —• men var tyst då — ja säkert”, efterapade pojken, hvarefter han drog hufvudet tillbaka, slängde porten igen efter sig och hastade ner åt Lidas stränder.

IV KAP.

”Som Sara Widcbeck liar jag lefvat, som Sara Widcbeck vill jag dö!”

”Nej , min gode, min oförgätlige Tandgren! begär ej af den döende, hvad den lefvande cn gång afslog”, sade Sara, i det hon ömt lade sin högra arm hring fanjunkarens kals.

”Men, Sara, är det förnuftigt handladt af dig, att ej tänka på dina barns framtid? Alltsedan den otacksamme fanu cn välförtjent död i vågorna, bar jag —

”Skymfa ej lians minne!'' af bröt honom Sara; ”han var olycklig; men livad del bar väl Lan i milt lidande? hvilka anspråk hadc väl jag på bonoin? hade lian cj sin fria vilja, liksom jag min, ocb hvilka förbindelser eller eder bar han då brutit?”

”Det var långt ifrån min mening, goda Sara, att smäda honom. Jag ville blott säga, att jag, som efter lians död varit din vän — din maka, eburu cj kyrkan fått belga vår förening, borde kuuna ha anspråk på ditt samtycke till att cn prest en gång linge läsa vigselorden öfver oss. Hur inånga år har du ej varit ett före-21

mål för hela Lidköpings sqvallcrsjuka och tad-del? Jag ville derföre, att du, som cn ärlig mans hustru, kunde få nedgå i grafven, och att dina harn erhölle ett namn, för hvilkct de cj i en tid, hvars svaga sida är att misskänna och förakta, kehöfde blygas. Förlåt mig, Sara, men jag har cj med kallt blod kunnat fördraga, att dina lefnadsomständighctcr, i sig sjelfva så oskyldiga och rena, beständigt skola vara ett ämne för de mest bitande anmärkningar, icke allenast här på orten, utan, snart sagdt, i hela landet. Det finnes nu mera knappt någon tidning här i Sverige, som ej anser sig böra fylla sina spalter med ett idogt skräfvel öfver ditt namn. Författare, poeter och andra trashankar behandla ju dig lifslcfvande med samma ifver, som läkarne, när de obducera ett lik. Ej nog alt du sjelf beljuges och smädas, alla, som med dig stå i något förhållande, äro utsatta för samma missöde, alla, utan undantag, skymfas. Har jag ej i går måst uthärda den häftigaste kamp med några fördömda kärngar här i staden, hvilka påstå, att du är en skamfläck för hela staden — ja mina egna kamrater vid regementet lågo i går åt mig för din skuld. Förgäfves nämner jag åt alla, att du dignar på grafvens brädd och alt du derföre borde vara22

ett föremål för allmänt deltagande; förgäfves predikar jag för dem, att ditt lijerta är ett bland de ädlaste, liksom ditt hiifvud bland de förståndigaste, bär på jorden. Skomakarens hustru , som bor på denna gata, gick så långt i gemcnhct, att bon till ocb med sade mig midt i ögonen, att din sednaste blodstörtning Icke var något annat, än ett missfall. Du får förlåta mig, Sara; men jag måste säga som det förhåller sig, på det du måtte bli öfvertygad om nödvändigheten af att ställa ditt bus på andra fotter.’’

’Ack, min käraste Taudgren, livad gör mig väl verldens omdöme? Åtminstone mäktar det ej rubba, än mindre nedslå, mina fattade föresatser. Ja, om det ej allt för mycket smakade af qvinligt högmod, skulle jag till ocb ined kunna påstå, alt jag känner mig mycket smickrad af att så der beständigt ligga i bvar mans mun, sättet eller formen för delta liggande må nu vara bur som helst. Säkert är, att jag, den obetydliga glasmästaredottern, väckt vida större uppmärksamhet, än mången af det andra könet förmått forvärfva sig.”

’’En dyrköpt uppmärksamhet, bästa Sara, som ¡eke kostat dig mindre än ditt Lcla lifs lugn ocb snart skall kosta dig till ocb med lifvet.”23

”Nå, livad betyder väl detta lif, på hvil-het jag lärt mig sätta så ringa värde? Var väl min barndom så fri på

törnen, att jag deraf borde sluta till en dans på bara rosor? En lidande moders tårar föllo på den uppväxande plantan och genomdränkte hela dess väsende.” "Sara, var din bana törnbeströdd, så har den också haft cn törnros-förfaltare i släpet”, sade fanjunkaren, under det ett bittert löje banade sig fram genom det rika buskaget af haus mustacher.

”Hvad jag beundrar den store mannen, den ende, som förmått sannast läsa i min själ och aftcckna hvad som der linnes! Ack, om ödet cn dag unnade mig alt, förrän jag dör, se hans ansigte, som så ofta i mina drömmar med cn gudalik gloria omstrålat mitt ensliga läger! ’

”Sara! Sara!” utropade fanjunkaren, uppspringande från soffan, ”hade jag honom mellan fyra ögon, fan ta mej, skulle han icke af-undas en till 100 prygel dömd rekryts öde! Jag skulle rista törnrosor på hans rygg till sådan ymnighet, att den skulle se ut som ett purpuri, det lofvar jag.”

”Haf tand för tunga, Tandgren! är det på sådant sätt du gjuter tröst i mitt hjerta?” yttra-de Sara, på livars kinder en lätt vredens rodnad darrade: ”Hvilken jätleverld liar ej denna store inan öppnat för våra ögon?”

"En jälteverld”, sade Tandgren ined qväfd Btämma, ”cn jälteverld med varelser uti, dein hvarken Gud eller fan skapat, utan sådane som kclt enkelt skjutit fram ur lians topprasande kjerna.”

”Tandgren! du liegriper intet af allt det der. Ditt reglemente kan du bra och derjemte talar du ganska förståndigt om allt, som ligger inom området af dina begrepp; men du känner cj det oändliga, som ligger derutom,—ja, du liar ej cn gång anat dess tillvaro, ocb derföre bar du dubbelt orätt i att angripa denne vidt-berömdc man, livarom bär är fråga.’’

’Stackars Sara! hennes hufvud är alldeles kringvridet af den satans romanläsningen, som nu tillika med Celestine tagit öfverhand här i huset”, sade fanjunkaren för sig sjelf.

"Men, Sara”, tilläde han något högre, ’ lå-tom oss ej tala om dylika saker, utan tänka på hvad jag nyss har sagt dig. Mitt lilla trefliga boställe har länge väntat cn husmoder. Det skall göra dig godt få vistas der och njuta af den friskaste landtluft. Sara! tillåt din bäste vän att inför verldcn rättfärdiga dig deri-25

genom, att han gifver dig en hederlig mans namn.”

”Nej, min vän! det är förgafvcs du slösar dessa förledande uppmaningar på mig. Tror du väl dessutom, alt denna vigselakt ens med en minut förmår förlänga min lefnad? Nej, Tandgren, i hvarje ord, presten vid ett dylikt tillfälle uttalade, skulle jag läsa ett: Af jord är du kommen; och ¡ denna ring, delta äktenskapets vårtcckcn, skulle jag ej kunna upptäcka andra bokstäfvcr än dessa: Till jord skall du åter varda ¡gen. Nej, Tandgren, som Sara Widcbeck har jag lcfvat; som Sara Widcbeck vill jag dö!”

’’Och detta ord är ditt sista?” frågade fanjunkaren med sorgsen röst.

’’Mitt sista, om också denna sol, som nn nedgår till okända länder, aldrig mer mäktade skänka morgonljuset åt mina ögon.”

Solen hade verkligen nedgått ocb den lätta svala vårskymningen spred sig kring den lilla kammaren. Småningom försvunno i denna skymning de mörka konturerna af fanjunkarens melankoliska anletsdrag, ocb cj ett ord mera undföll lians läppar. Sara var äfven tyst. Det tycktes som hadc äfven i deras själar ¡nträdt en skymning, hvars fläktar invaggade orden i

cn slummer, den båda hvarken ville eller kunde afbryta.

"Jag vill se efter mina sofvande barn”, sade slutligen Sara, uppresande sig från soffan, i det hon fattade Tandgren vid handen och drog honom med sig iu i ett närbeläget rum , hvarest stod en bred perlfärgad säng. Den var bäddad, och ofvanför täcket på den hvita örngoltskuddcn lågo bredvid hvarandra fem blomstrande ansigten, det ena mindre än det andra. Allt var tyst i rummet. Endast en qvintett af fem lätta andedrägter sväfvade der-inne med toner -å-ån oskyldiga drömmars regioner.

"Hur godt de sofva”, hviskade Sara; ”måtte himlen ständigt1 vaka vid deras läger! Se hur mildt de små halföppnade ögonen småle emot oss. O, den som kunde se, hvad de 6e!"

Hon kysste dem hvar efter annan. När hennes mun sakta sänkte sig ned öfver det ytterst liggande barnets anslgte, föll en tår från hennes ögon öfver detsamma och hennes mun stannade på halfva vägen. Det var Celestines lilla fyra-åriga son. Hastigt, liksom hade hon käut sig hafva en Stor orättvisa att försona, uppkysste hon den nedfallna tåren, som, Hk dagg på blomma, darrade på barnets blom-27

strande bind, och förde den der efter till barnets läppar. Tåren måste hafva varit bitter, ty den lille vaknade ocb skrek:

’’Mamma, mamma!” men somnade straxt igen.

”Jag vill vara din mamma lika såväl, som de andras”, bviskade Sara; "sakuar du en fader, så skall du åtminstone hafva tvenne mödrar.”

Fanjunkaren stod under allt detta sluten inom sig sjelf och talade cj ett enda ord; men då och då smög sig cn suck ur lians innersta hjerta. lian gjorde min af att gå.

"Nej, Tandgren, du får ej gå”, sade Sara med en obcskrillig ömhet i sin stämma, ’’du får ej gå. Hvarje minut i ditt sällskap är en sällhet mer för mig — snart går jag för alltid ifrån dig.”

Sara öppnade en annan dörr, ocb de in-stego i ett litet rum, livars ena liälft intogs af en brunmålad utdragen tvåmanssäng. Fanjunkarn drog af sig unifornissyrtutcn ocb hängde den på spjellct, bvarefler han satte sig vid fönstret ocb såg ut åt gården.

"Hvad är det för livitt jag ser skymta der-ute?” frågade fanjunkaren, i det Lan öppnade fönstret ocb såg ut.28

’’Det är Celestine, ser jag”, svarade Sara; ”hon har säkert något att syssla med för verkstadens skull.”

”Nu gick mamsell Celestine upp till löjtnanten”, sade från gården cn röst, som var Adams.

’’Adam, gå du genast och lägg dig”, ropade Sara ut genom fönstret.

”Nej , mamma, jag vill vänta tills hon kommer ned ¡gen”, fortfor Adam.

”Gå och lägg dig, säger jag — lyd, hör du det!” sade Sara allvarsamt och slog till fönstret.

”Vänta tills hon kommer ned ¡gen”, mumlade Tandgren halfhögt, ”då torde han få vänta länge nog,”

"Hvad menar du, goda Tandgren?” frågade Sara.

*’Jo jag menar”, puttrade fanjunkaren, ”att detta lcfnadssatt cj går an, och att du cj rätt väl håller tummen på den der lättfärdiga flickans öga.”

”Stackars Celestine! är äfven du emot henne? Allt, hvad Försynen tlllstädjer här på jorden, går an, det må synas upp eller nedvändt i menniskors ögon.””Jag tror du är rent af rasande med ditt eviga går an!” utropade fanjunkaren, på rent allvar förargad, ”det går an och det går an, så det slutligen går åt helfvetet, och det är ej första gången jag sagt detsamma och blir ej heller den sista.”

"Goda Tandgren, hvad skulle det väl hafva blifvit af oss, om det ej gått an!” sade Sara och slog sina smala armar om hans hals; ”ej ett ondt ord nu mera — du vet ej hvad det smärtar mitt bröst alt höra ett sådant från din mun. Lägg ej cn bitter ört i den dryck, som redan är bäsk nog alt dricka. Låt oss vara förståndiga, min vän! I hvarje mensklig handling tycker du dig alltid se något lastbart. Men hvad är väl lasten? En skugga, det är sant; men säger man ej äfven,'att det linnes sköna skuggor? Hvad vore väl ljuset på en tafla, om ej skuggor der äfven funnes? Hvad som är ondt för en, kan vara godt för en annan. En sönderslagen fönsterruta är en olycka för husvärden eller hyresgästen; men cn Ivcka för glasmästaren. Det ligger mycket ondt i att slå ihjel en menniska; men förvärfvar du dig ej en tapperhetsmedalj genom en sådan bragd?”

”Min pligt, Sara, det är något helt annat.”

"Sålunda är pligten ett olyckligt baud, somicke öfverensstämmer med det sedliga i menskligheten. Så är ock förhållandet med vigseln, goda Tandgren; funnes ej detta band, skulle menniskor ej mera sönderdela och martera hvarandra. Tag deremot bort detta, och ett annat band måste träda i dess ställe; men detta är af inre natur och så mycket heligare och oförvanskligare som det ej af något menskligt finger kan vidröras. Derföre går allt an, som sker i och genom sig sjelf, och ej sker genom yttre åverkan. — — O! hvad mitt bröst lider! Jag orkar ej tala mer i afton.” — — —

April-natten hade nu inträdt, och fanjunkarens tuggbus låg ensam qvar i fönstret.

V KAP.

"Kors for tusan djeflaW jag tror det är ljusan dag.”

De om hvarandra blandade röda och hvita konturerna af Lidköpings husknutar kasta allt mer och mer af sig nattens mörka flor, och den uppgående solens strålar falla så Iifvande på de grönskande mosstaken. Ljusströmmen tränger sig genom Lidas grumliga vatten och kallar, med tillhjelp af yrvakna vestanvindar, dess tröga böljor till glädtiga dansar. Men ännu är det för svalt i den fria luften. Der-förc, värdaste läsare eller läsarinna, dröj med mig i denna lilla kammare, dit jag nu förer dig. Rummet är beläget en trappa upp i Sara Widebcchs hus, och hyres af en tjugotvåårig löjtnant vid Westgötha-Dahls regemente. Den väna April-solen blickar dit in och visar dig allt tydligare och tydligare en mängd intressanta föremål. Ett rödrutigt tätt och sammandraget sängomhänge väcker visserligen, förmedelst aningen om något derinom varande, först din uppmärksamhet; men det ser så qväfvan-de, så dödt ut, att du gerna vänder dina ögon32

derifrån. Men, ser dn, der hafva vi ett och annat smått och godt, som ovillkorligt måste fängsla dina blickar. Der sitter ett par uniformsbyxor gränsle öfver en på stolen hängande fruntimmerskläduing; der framblixtrar ett par adjutantsporrar, som vårdslöst nog fått sin plats i skötet af tvenne de hvitasle bomulls-strumpor; der sväfva på den gyllene port-d’e-péen, liksom tvenne blodstrimmor, ett par purpurröda strumpeband; der fladdrar öfver en tschakå, lik en fana, ett lätt kattunsförklä; der hvila, hårdt mot hårdt, pipan af en jagt-bössa mot planchetten i ett snörlif; der hänga, formedclst en krok , en uniformsrock och en ylle stubb så härligt tillsammans. Nalkoms vidare det lilla vid fönstret stående skrifbordet, hvarpå man genast bredvid ett exemplar af krigsartiklarna finner ett exemplar af Det går an N:o 1 och ett dito af Det går an N:o 2, brochyrer af icke mindre krigisk beskaffenhet. En half-utdruckcn vinbutelj höjer sig högt öfver några omkringliggande söndertummade smörbakelser, liksom Riddarholmstornet öfver de gamla Col-legialhuscn å Riddarholmcn. Sedan blicken sålunda trefvat sig fram genom diverse effekter, stannar den något förbluffad vid en hårborste, hvaruti sitta tvenoe de allrasomsötaste lock-33

kammar sammanlutande, liksom hade de något hemligt att säga hvarandra. Blicken, efter att några flvgtiga sekunder hafva roat s!g med att jemföra de långa mörka hårstråna i kammarna med de korta ljusa i borsten, blifver nu varse en gipsbyst, föreställande Napoleon, ifrån livars ihåliga fot framtilta några svarta hårnålar. Napoleon ser dyster ut, liksom visste han att han stod på nålar. Låtom oss nu taga ett steg tillbaka — men akta dig för alt trampa på dessa små nätta fruntimmersskor, som så öppen-hjertligt le cinot oss — var försigtig som om du i dem väntade dig vidröra någon ömtålig liktorn.—*Mcn hvarför stannar blicken? Hvar-före förminskas så märkbart dess glans? Hvarför hänger den upp sig och dör på säng-omhänget? — Dess roll är utspclt; örat har framträdt på scenen.

Ett djupt andetag arbetar s!g fram ur den tunga sänggardinen, en suck 6kyndar derefter ham i häl.

Sparlakanen röra sig -----------o himmel!

”Kors för tusan djeflar! jag tror det är ljusan dag”; höres, liksom ur djupet, cn mantig stämma.

Sparlakanen öppnas hastigt------en varm

ånga, liksom från cn glödhet ugn, hvirflar ge-34

nom rummet. — Fram på scenen igen, mitt öga, och bada dig i svallet af dessa rika mörka lockar, böljande mot dig, som en natlfärgad llod. Lik en glänsande mussla, hvilkcn från djupet af mörka vågor sprider sitt sken, framstrålar bland det vildt oordnade håret ett välbekant ansigte, på livars kinder ett ögonblickligt uppsvalladt blod qvarlemnat en svag rodnad. Bredvid delta sköna hufvud ligger så förtroligt ett annat något ljust, åtminstone livad det yttre beträffar. Ljusa, i rödt gående poli-songer och mustachcr omgifva ett rätt vackert och manligt ansigte. Men de tvenne ögonparen, som så hjertligt tvekas söka hvarandra, se dunkclfärgade ut, 1'iksom blommorna i morgonstunden, hvilka cj ännu från sina blad hunnit skaka den nattliga daggen.

”Hvad tiden är kort när man har trefligt”, sade ansigtet med mustaclierna.

”Ja, Gustaf”, hviskade det andra.

”Hvad du är vacker, när du tigger så der med håret utslaget och oordnadt, Celestine”, yttrade Gustaf, i det han tryckte en lätt kyss på en af hennes lockar.

”Smickrare, om jag än vore tio gånger vackrare, måste jag likväl gå upp nu, Gustaf”, sade Celestine, dragande fram ur det gröna täc-35

ket en arm, som genom sin hvithet stack tem-mcligcn tvcrt af mot den, genom husliga göro-mål något rödflammiga, Ulla handen, så att man med skäl kunde likna detta sammansatta naturens mästerstycke vid en svans glänsande hals och dermcd sammanhängande rödnebhade huf-vud, i det ögonblick han uppstiger ur den blågröna hvassen.

’’Nej, Celestine, du får ej stiga upp ännu — ej ännu, goda flicka”, yttrade den unge krigaren, under det cn plutonsalfva kyssar smattrade — icke på Cclestincs mun, icke heller på hennes loekar, men på hennes---------kriga-

rens mustacher hade försvunnit och man såg blott hans ögon framskjuta öfver täckranden--------

”Du har ej fått sofva på hela natten, stackars gosse’, ljöd det från Cclestincs läppar, kring hvilka ett skälmskt småleende fjäriislikt sväfvade.

’Ack, Celestine! hvarföre drömma sofvan-de, då man kan drömma vaken! När jag ser in i dina ögon och betänker, hvilka lidanden du utstått, stackars flicka, är jag färdig att fråga, om du väl kan vara samma Celestine, hvars öden tillvunnit sig en nästan lika så stor ryktbarhet, som din vän Saras. Hafva sorger speglat sig i dessa ögon, så hafva de likväl ej36

i dem förmått inlägga en enda skugga. Att se dem tillslutas, hvilkcn jordisk salighet! — att se dem öppnas, hvilkcn himmel! — Men, Celcstinc, förhåller sig allt verkligen såsom författaren till det andra Det går an, hvilkcn ligger derpå bordet, utmålat? Du på spinnhuset, Celestine! omöjligt------en hopspunnen dikt är det

-----inte så — svara Celestine— författaren har

ljugit — ljugit så snabbt som cn häst trafvar.” •”Nej, Gustaf, han har ej ljugit; men om du vill veta, hvem som satte mig dit, så var det han, just han, denne författare, som på detta nedriga sätt sökte blifva af med sig.’’ Celcstines sköna anletsdrag vanställdes förfärligt, och en högröd färg trängde öfver hals och barm, i det hon utsade dessa ord.

’’Och denne var dcrtill djcrf nog att i tryck framställa dina lefnadsomständigheter! Vore han adelsman eller ägde Kongl. fullmakt, skulle jag utmana honom till strid på lif och död”, ropade löjtnanten, resande sig upp i sängen och utsträckande med cn teatralisk gest sin högra arm — ja, jag skulle —”

”Förkyl dig ej, min tappre riddare’, läspade Celestine, slog sina armar om hans hals och drog honom ned till sig på örngåltskudden, ”han är blott magister.”37

”Hvilkcn olycka! jag kan då ej få hämnas suckade den tappre.

”För öfrigt”, inföll Celestine med högtidligt allvar i sin röst, ”kan jag ej neka till, att det fägnar mig så der få vara ett föremål för en lärds penna. Sara är omtalt kring hela verlden, såsom varande den enda, hvilkcn förmått bryta isen och bevisa, alt vi, qvinnor, äfven hafva en frihet, fullt ut lika mycket värd som mannens. Jag har följt troget hennes spår, utan att likväl veta alt jag gick i andra än mina egna. Sara har cj mäktat trotsa allmänna fördomen, utan lutar mot grafven; men jag har bjudit det djupaste förakt spetsen, har varit inom lås och regel för mina grundsatsers skull, och känner mig för hvarje dag friskare och kraftfullare. Tror du väl, Gustaf, alt jag, när jag-slösar på dig mina ömhetsbetygelser, gör det som ett lydigt offer under dina begär? Nej, aldrig? Försök blott lyfta tyrannens spira en tum från jorden, och jag skall utan saknad öfvergifva dig, ja med dolken till och med cf-terleta det maktspråk, som möjligtvis skulle kunna uppstå i ditt bröst. — Känner du historien om den olycklige Leonard?”

”Leonard — ja, jag vill påminna mig, att du en och annan gång nämt för mig något om

i38

honom”, svarade Gustaf, i det han med ett tvunget smålöje lät sin blick öfvcrfara den besynnerliga qvinnans ansigte.

”Du har hört hans namn omtalas i Törnrosens Bok, du har sett honom, under benämning af Blåkappan, figurera i min historia. Han älskade mig redan före min bekantskap med Albert, han älskade mig äfven efter Alberts död — och jag blef hans.-------Jag var

då ej mer oskyldig, såsom det heter på deras språk, hvilka med kroppsliga mått mäta själens innersta verld. Han trodde sig kanhända derföre fritt kunna behandla mig som en förtrampad mask; men han anade ej, att masken, en gång förut trampad, hade skinn så fast som jern, och att den brinnande känslan af eget värde hade uppglödgat detsamma. Mitt beslut var fattadt. Leonard ansåg lifvet för ett intet. Att beröfva honom detsamma, kunde derföre aldrig gälla såsom hämnd. Jag grep till ett annat medel. Vill du höra dess namn? Dock, hvad frågar jag efter din vilja, då jag vill säga dig det!-— Nog af, jag lät— du förvånas öfver det ord jag nämner, ty j männcr hunnen icke en gång drömma om någon storhet hos qvinnan — jag lät — Leonard, se mig rakt i ansigtet om du har mod — jag lät —39

smitta mig af en usling till kroppen, för att hämnas på en usling till själen.”

Gustaf for bestört tillbaka, så att han våldsamt stötte nacken mot sängkarmen.

”Detta har en qvinna kunnat göra, Gustaf. Tala aldrig hädanefter om qvinnans svaghet eller betrakta henne såsom den der endast hänger fast vid ert medlidande, sedan hon upphört alt utgöra en del af ert hjerta. Karlar! karlar! ni darren af förtjusning, då ni sen blotta skymten af en vacker qvinna; ni skullen darra af fasa, om ni baden ögon nog skarpa att upptäcka en skymt af drakvingen, som ruf-var på botten af liennea hjerta.”

”Och delta storverk känner cj verlden”, sade löjtnanten med en röst, hvarnti flathet och bestörtning kämpade om öfvcrväldet.

”Jag har skrifvit till författaren af Törnrosens Bok ett bref derom, styrkt af vederbörligt läkarebetyg. Han skall nog veta göra något af allt det der och med diamantstilar inrista mitt namn i odödlighetens tempel.”

”Du är en märkvärdig qvinna, Celestine.” ”En lättsinnig, ville du säga kanhända; men du måste medgifva, att det är en lättsinnighet utan lättsinne. En djefvulsk, torde du äfven hafva på tungan; men neka kan du ej,40

att en djefvul lika mycket förhöjer Guds majestät, som en engcl förmår göra det —ja, kanske ännu mera, och Gud kan ej vara otacksam derför.”

”Som hustru, hästa Celestine, skulle aldrig sådana tankar uppstått i ditt bröst.”

”Hustru — fy! nämn cj detta namn. Det ligger en hel knippa galerslafvar deruti — men solen står redan högt på himlahvalfvet— en kyss, Gustaf, och sedan farväl.”

”Nej , Celestine, dröj ännu några ögonblick. Det förefaller mig som du i detta ögonblick vore vida intressantare,

än du vanligtvis är. Hvilkcn skön rodnad på dina kinder! hvilkcn mäktig rörelse i din barm! Låt mig ännu en gång brinna mot de förra och försmälta vid den sed-nare!” ropade löjtnanten, flätande sina armar kring hennes smala fria lif.

”Nej, min unge, nej”, sade Celestine, sökande göra sig lös ur hans famn.

”Ditt motstånd är förgäfves, förfärliga flicka ; förgäfves söker du slita dig från mig— dina smäktande ögon fjettra dig med tusende kojor vid milt sköte.”

”Nej.”

”Du darrar, förtjuserska —• triumf! verl-dens friaste qvinna darrar i mina armar.”41

”Nej, min Gustaf, min vän, jag darrar icke.”

”Jo, du darrar — men darrar, liksom en hel verld fór den högstes ord. Se morgonsolen hur skönt hon lyser in på oss genom fönstret. Hvilken ljufvare syn kunde lian väl få, än tvenne själars förening!”

”Skall morgonsolen belysa min svaghet, Gustaf? aldrig, aldrig.”

”Din svaghet —• hvad är den annat, än den högsta styrka — en styrka icke derigenom att den besegrar mig, utan derföre att den be-lierrskar den starkaste qvinna på jorden.”

”Tack för dessa ord, Gustaf—du har förstått mig—-du har läst i djupet af min själ — men släpp mig blott ett enda ögonblick —så — nu är jag fri — ocli du en slaf, som väntar lierr-skarinnans vink —• denna brinnande bön i dina ögon — hvad den kläder dem väl —• jag vill

kyssa upp dess andakt--------så — hort med

locken från din panna — bort med lockarna från min — nu kunna våra tankars hem fria möta hvarandra — stackars liten, ditt hjerta slår, som ville det arbeta sig ut, för att öppet krympa tillsamman och dö under min hand —

men känn, känn hur lugnt mitt är.”-------

”Det slår, Celestine, slår våldsamt.”42

”Ja, men blott af ömhet, af deltagande för dig, ljuslockige gosse.”

”Celestine — Celestine” —

”Hvad denna ångest gör dig intagande, min Gustaf — min — förstår du, hvad detta min betyder? — det betyder: Gustaf är min till sådan grad af slafviskhet, att delta ord: Celestine är min, icke kan våga smyga sig ut på hans

läppar-------nej — nej — låt dina armar livi-

la — kom ihåg att de bära bojor — bort med din mun — kom ihåg att den cj är nyckeln till dina fjettrars lås — afstånd emellan oss — så

— så — nu blir det jag som lyfter dig till mig

— min andcdrägt, som upptorkar ångestsvetten

på din panna — ha, Gustaf!-------------”

Hennes sköna armar flögo ursinnigt kring hans hals —deras hufvuden sammangjötos, liksom tvenne eldslågor — det ljusa håret dränktes i de yppiga svarta lockarna — och-----------

---------’i samma ögonblick täcktes solen af

ett moln; — men när molnet försvunnit, föllo de befriade strålarna på Celcstines sköna gestalt, der hon med hufvudet slödt mot handen satt vid det lilla skrifbordet. Men qvar på örngåttskudden låg ännu hufvudet med musta-chcrna, och öfver dess slutna ögonlock tycktes en lätt slummer hafva höjt sina vingar. Celcstines43

blickar sväfvade medvetslöst igenom rummet; men när de nalkades sängomhänget, antogo de ett uttryck af den outsägligaste ömhet. Der-efter uppsteg hon, framskred tyst och varsamt till sängen och lade sitt öra till den slumrandes mun, liksom väntade hon från den få höra sitt namn framvaggas ur drömmarnas rike. Ett namn tycktes också verkligen forma sig på hans läppar — hon lade än närmare sitt öra deröfver

— lyssnade med nyfikenhetens hela ifver.------

Hastigt rycker hon upp sitt hufvud. Himmel! hvad har då händt? Har den sofvande älskaren bitit henne i örnsnibben? Nej, värre, rysligt värre — han hade bitit in i den ömtåligaste strängen af hennes själ — han hadc fram-hviskat ett namn — men namnet var ej Celestine — — Carolina, Carolina, så hade hon hört, den arma hedragna.

”Gustaf, Gustaf”, stammade den olyckliga med tårar i ögonen, ”emellan oss är det för alltid förbi; hvarje intimt förhållande oss emellan vore hädanefter osedligt, orent, sedan det ömsesidiga oinskränkta förtroendets band brustit. Men hvem är då denna Carolina, denna lyckliga, som får lefva i dina drömmar, medan jag — ha! ett ljus uppgår för mina ögon — Carolina - - Carolina, källarmästarens piga. —44

Farväl, farväl Gustaf!” Hon nedlutade än en gång sitt hufvud öfver honom och kysste honom på munnen. Hennes läppar voro kalla som dödens, ty blodet hade helt och hållet sammanträngt kring hennes hjerta.

”En bål Carolina till!” ropade Gustaf högt i drömmen.

Blodet återvände lika hastigt till sina lem-iiade källor och Celcstines kinder flammade åuyo.

”Var det så du meute, min Gustaf! Förlåt mig, förlåt mig då miu orättvisa misstanke. Ack! vårt förhållande till hvarandra är således, tack vare den evige Guden, icke rubbadt, utan qvarstår lika äkta sedligt, som det varit — så oskyldigt, att englarna skulle kunna fröjda sig deråt.” Hon utsträckte än en gång sina armar öfver honom och ilade ur rummet.

En timma derefter stod löjtnant Gustaf på kaminargolfvet och gjorde, under ett genomträngande gäspskrik, en morgonsträckning som famnade nästan halfva kammartaket. Sedan han med en viss tillfredsställelse, medelst ögonen, mönstrat sin egen långa gestalt, som fullt ut höll sina 6 fot och 2 tum, lät han sina blic kar falla på den lilla toilettspegeln. Han tyck-45

tes icke rätt nöjd med den syn han derifråti mötte, ilhy han runkade på hufvudet, fattade med cn viss ifver i hårborsten och återförde, medelst några kraftfulla tag, de kringspridda hårtestarna på deras gamla förenade bana. Ett svart skäggvax sorgklädde dercfler de tunna inustachcrna. Löjtnanten såg sig än en gång med kritisk blick i spegeln. Han var visserligen något nöjdare med sig, men for likväl med högra handen öfver sina kinder, liksom ville han känna efter, om de förlorat något af sin fyllighet. Han syntes nu igen något orolig öfver deras magerhet och blekstrunmiga färg, tog munnen full med luft, tillslöt derefter läpparna, utspände kinderna och cirklade med hufvudet i spegeln, för att riktigt undersöka, i hvad mån konsten öfverlräffade naturen. Hastigt öppnade han munnen, utsläppte den insamlade luften och lät kinderna återtaga sitt naturliga läge. Ett sjelfförnöjdt småleende krusade sig kring hans läppar och ett: ”Gud varelof som från dem utgick, bevisade, alt han var fullkomligt belåten med hvad naturen gifvit honom. Detta enkla experiment bevisade, att löjtnant Gustaf, mer än mången skulle tro, var en Ief-nadsvis man som kände, att det är genom kontraster menniskan försonar sig med missbelåten-heten, denna må nu komma från liftnne sjelf eller ifrån andra. Låt det fulaste ansigte, t. ex. ett på en gång koppärrigt, vindögt och näslöst titta i en spegel. I början skall detta ansigte, med det djupaste lidande i sina drag, förbanna ett styfmoderligt öde; men låt det nu göra några grofva grimacer, t. ex. draga munnen upp till öronen och vinda åt motsatta sidor, samt derefter återtaga sin vanliga position— och du skall från djupet af hvarje koppärr se en förnöjelsens ljusalf uppdyka, och i hvarje vindande blick en glädjens sol sprida sina strålar.

Löjtnanten klädde sig nu och stod snart på gården för alt begifva sig ut i staden. På samma gång han satte foten ut genom porten, satte fanjunkaren näsan genom farstufvudörren till Saras trappa. Fanjunkaren blottade med takt-messig höflighet sitt hufvud, hvilkcn hclsning med en förnäm liflighct af löjtnanten besvarades.

”Hm, hm, ditt pundhufvud”, mumlade för sig sjelf löjtnanten.

”Hm, hm, ditt spindelben”, mumlade för sig sjelf fanjunkaren.

VI KAP.

”------------namn, amen.’’

Himmelcns skyar nedstcgo och blandade sina ymniga tårar med Lidas; regnet sammanpressade våldsamt jorden kring gatstenarna; luften var tjock ock ingen stråle från eftermiddagssolen förmådde genombryta densamma.

Sara och Celestine sutto vid sitt kaffebord och sprakade om ett och annat. Deras samtal rörde sig hufvudsakligast kring dem sjelfva och livad verlden nu möjligtvis skulle hafva att säga om dem och de yngre förhållanden, livaruti de nu lefde. Det var dem ej obekant, att Lidköping harmades svårliga på dem och att denna harm glödde icke blott i stadens qvin-liga hjertau, utan äfven i de manliga. Och hur kunde det väl annorlunda vara? Lockade af Saras ganska bergade hus och tillgångar, icke så obetydliga i en liten stad, och uppmuntrade derjemte af hennes sjuklighet, som födde hoppet om snart utgående giftorätt, hade icke mindre än en skräddare, en klensmed och en garfvare, under loppet af ett år, friat till Sara.48

Visserligen hade de vänligen bllfvit emoltagne, och för dem hade Saras blänkande kaffepanna i systerlig förening med den i grönt skiftande brännvinsflaskan, så förföriskt prunkat på det lilla vackra bordet; men när de gingo sin väg, hade de alltid med sig en korg, för att déruti gömma sina misslyckade beräkningar och sina lyckade kötteder. Celestine, livars ovanliga skönhet var en prisma, hvaruti hela stadens förenade afundsjuka och förtal bröto sig, hadc äfven haft sina tillbud. Den gamla källarmästaren, livars hustru för ett år sedan aflidit och hvars kunder börjat dela sig i partier, sedan en ny källarmästare midt öfver galan kastat en pluinp stridshandske åt hans kök och källare, hade tillbjudit heune sin hand, i tanka, att, om hau cj hade något annat, hvarpå han företrädesvis kunde bjuda sina gäster, åtminstone hafva god lockmat, och sålunda draga reveny af hornen, när detta cj mer lät sig göra af glasen; men, liksom Sara, hade Celestine utdelat cn korg — och den hedersmannen lät i sin förtvillan samma afton kärleksruset försvinna i ett dito af ”riktigt äkta” madeira, och dermed var den saken slut. Dock underlät han icke att på sitt sätt hämnas, i det hau, på samma gång hau fullproppade sina49

gästers öron med historien om det "riktigt äkta” i hans källarelager, äfven fyllde dem med berättelsen om det ”riktigt oäkta’’, som hade sin lägerstad i glasmästaredotterns hus. Ej under således, att Sara och Celestine ofta hade anledning till anmärkningar mot den verld, hvaruti de lcfde; men i hvarje tadel de uppsnappade, i hvarje skymf de hörde ljunga, sågo de stolta ([vinnorna ett nytt blad förvärf-vadt åt den martyrkrona de buro för sina grundsatser, och i hvarje ny försänkning af deras goda namn och rykte, ett nytt trappsteg till odödlighetens tempel. De liöllo just nu på alt reflektera öfver det ncdströinmande regnet, som förgäfves smattrade på fönsterrutorna, liknande detsamma vid verldens oro, som, så våldsamt den än trängde sig kring deras boning, likväl ej mäktade störa friden i deras inre hem — då dörren sakta öppnas och cn äldre prestman inträder med gravitetiska steg. De begge fruntimren upp-stego skyndsamt, helsade vördnadsfullt på gudsmannen , hjelpte den genomvåta öfverrocken från hans skuldror, satte cn stol bakom honom och en kaffekopp i hans hand. Sedan presten tömt sitt kaffe, började han med en viss högtidlighet tumma på sina prestkragar och hosta några repriser, kvarefter han öppnade sin mun, talade och sade:

550

”Mina vänner, jag har, med anledning dels af min känsla för menniskorält och mennisko-värde, dels också af mitt presterliga kall, funnit mig föranlåten att ånyo upptaga det samtal jag så många gånger förut haft med er båda, och isynnerhet med mamsell Sara. Jag kan ej underlåta nämna för eder, huru obehagligt, ja, huru ogudaktigt det lefnadssätt är, som j här fören, icke blott i och för sig sjelft himmelsskriande, utan äfven för det olycksaliga exempel j derigenom gifven era grannar och alla andra menmskor, som känna till era lcfnads-förhållanden. Mamsell Sara, ni Iefver i hlan-dervärdt förhållande med fanjunkar Tandgren, oaktadt dennes verkligt berömvärda

försök att genom kyrkans baud detta förhållande försona. Gif honom er hand, blif hans hustru, på det den Försyn, som snart skall kalla er hädan — och detta kan cj länge dröja — icke måtte gå miste om er odödliga själ. Skänk era arma barn en far oeh låt dem ej utan 6töd gå ut i verldcn, då ni icke mera är till. Mamsell Celestine, eller fröken, hvilket just kan göra detsamma, ni Iefver i ett tikartadt förhållande med—med än den ena, än den andra. Hvad tror ni väl detta skall taga vägen? Har ni då cj kunnat blifva förstånddiggjord af dc icke så obetydliga51

lärdomar, en olycklig erfarenhet redan erbjudit er? Tänker ni förspilla era mest blomstrande lefnadsår i ett Hcrranom vämjeligt och för-dömligt lefnadssält? Försynen har gifvit er cn vacker kropp, som borde vara ett hcrrligt åt den Helige Ande lielgadt tempel; hvarföré haf-ver ni gjort den till en röfvarekula? hvarföré låter ni djefvulen husera derinne? Tror ni väl, att äpplet är godt derföre att dcs9 skal ser så skinande ut? Nej, mamsell, masken, masken, som finnes derinne, uudcrgräfvcr den glänsande frukten och sätter sin bäska i tänderna på dem, som deruti bita. Omvänd er derföre, mamsell Celestine; gack och gör sammaledes, mamsell Sara, och tecknen ej sjelfva er dödsdom i räkenskapsboken, som en gång för eder skall varda upplåtandes. Äliua vänner, mina barn, hören eder själasörjares röst och låten icke längre köttet hafva öfverhand med eder.” Fruntimren, som under hela föreläsningen kastat betydelsefulla blickar på livarandra, tycktes icke vara särdeles hågade för att svara.

”Ickesannt, mina vänner”, fortfor den andlige, ”icke sannt, mina barn, ni hafven fattat mina ord i djupet af era hjcrlan? det är ju så, eller huru?”

”Ja”, svarade Sar$.52

’’Ja”, instämde Celestine.

’’Nå, i Guds namn då, bätlren och om-vändcn eder och varen icke såsom de allmänna landsvägar, hvarpå intet gräs växer! Ni lofven mig då att afkläda den gamla menniskan och ikläda eder den der ny är? Ni lofven mig ju att gifta eder, ni Sara med fanjunkar Tandgren, och ni Celestine med — med — med hvem iu behagar? det är ju så eller huru?” ”Nej”, svarade Sara.

”Nej”, instämde Celestine.

Den andlige mannen for upp från stolen, men.. hämtade sig dock snart, hvarefter han fortfor:

”Bctänken livad j sägen, olyckliga varelser, hetänken alt det kommer ett tif efter detta, och ve eder då om j hafven låtit de goda kornen falla på hälleberget!”

”Herr pastor”, började nu Sara med en mild men säker röst, ”herr pastor, jag har många, många gånger eftertänkt de varningar ni haft den godheten glfva mig. De hära alla uttrycket af ert varma nit för det kall ni så värdigt bekläder; men, jag bekänner öppet, de hafva ¡eke mäktat föra mig en hårsmån från den plan, för hvilkcn jag lefvat och för hvilken jag dör. Ni har sagt mig, att äktenskapets band53

föder många nya fröjder och utestänger många bittra sorger och lidanden. Herr pastor! ni har sett brudens och brudgummens hänryckande glädje bindas af en bullrande brudskaras närvaro; ni har sett föräldrars glädjetårar falla öf-ver den nyfödda älsklingens vagga; ni har äfven sett smärtans och saknadens gjutas vid barns och makars grafvar. Men har ni då aldrig sett dessa tårar strömma, som pressas af den misshandlade maken, aldrig hört svordomar och förbannelser höja sina segerrop öfver den mördade husfriden? Jag, herr pastor, har smakat en bruds förtjusning, utan att vara ett offerlam för druckna bröllopsgästers besvärliga miner ocb framflinade lyckönskningsord; jag har gjutit glädjetårar öfver mina barns vaggor; jag bar äfven känt saknadens och smärtans törnen i mitt hjerta. Men, herr pastor, cn våldsam misshandlande makes röst har aldrig ljudit under detta tak — och detta lidande har jag undvarit, på samma gång jag njutit alla mensk-liga fröjder.”

”Men, mamsell, skulle ej en god makes röst hafva kunnat ljuda under ert tak? kvar-före just en ond?”

”Det goda eller onda hos en man”, svarade Sara, ”kan vigseln cj bestämma. Bandet54

har visserligen ofta varit ett rosenband, men ännu oftare en jeruboja, och hvarföré skulle jag underkasta mig cn lag, som hvarken försäkrar mig om det förra, eller befriar mig från det sednarc?”

”Och för öfrigt, herr pastor’’, började Celestine, ”hvarpå grundar sig väl vigseln? Den har i alla tider funnits, såsom den enda sanna och goda för mcnsklig lycka och sällhct på jorden, svarar ni förmodligen. Nå välan! Hvar voro menniskorna lyckligare och sallare än i Paradiset? Hvem vigde Adam och Eva med hvarandra? Någon prest kanhända? Nej, herr pastor! och när detta kunde försiggå i Paradiset, så kan det äfven duga i denna syndiga verld."

"Och för öfrigt”, inföll Sara, ”hvilken grund är vackrare och lofvar mer för framtiden , än den som utgör den inre ömsesidiga kärleken cn man och qvinna emellan, starkare just genom sjelfmedvetandet af att vara allt genom sig sjelf, och alt för dess bestånd intet derutom behöfves!”

”Och för öfrigt”, inföll Celestine * ”om det är formen eller det yttre för verlden synliga som gör allt, så måste det äfven, för att taga ett exempel, vara den svarta koftanen, som55

egentligen gör prcstcu, och alldeles icke den inre kallelsen, som bestämmer honom dertill.”

"Och för öfrigt”, inföll Sara, ”hvilken dygd är större, den som lyser för verldens ögon, eller den som i tysthet och utan anspråk på dess uppmärksamhet Iefver och verkar, som, till och med misskänd och orättvist föraktad, vågar trotsa verldens fördomar, förlitande sig på sig sjelf?”

’’Och för öfrigt”, inföll Celestine, ”hvilka brott äro större och syndigare än äktenskapsbrotten? Huru afundsvärd, huru outsägligt vigtig måste cj då för samhället den sammanlefnad vara, hvaruti sådana brott icke kunna förekomma?”

”Måste ej derföre herr pastorn incdgifva”, inföll återigen Sara, ’’att det är en sedlig, ren idé, som ligger till grund för min och Cclestincs handel och vandel här på jorden?”

”Sedlig, ren — ja reuare än till och med ett odöpt barns hufvud”, inföll återigen Celestine.

”Kallar ni er oanständiga lefnad, qvinnor, för en sedlig, ren idé!” ropade prcstcu, förlorande tålamodet.

”Ja, herr pastor”, yttrade Sara och Celestine med cn mun ocb fyra tårade ögon.”Tvi så’nt sällskap jag har råkat ut för!” ropade presten och skyndade på dörren.

Sara och Celestine sågo efter honom, utan att säga ett enda ord. Ett doft buller hördes genom regnet framrulla öfver gatan. Celestine sprang till fönstret och blef varse en lång rad vagnar, som körde förbi huset.

”Sara”, sade hon, ”nu kommer teatertruppen, som vi så länge väntat.”

Knappt hade hon yttrat dessa ord, förrän en dödlig blekhet öfvertäckte hennes ansigte och hon sjönk ned på en stol.

”Celestine, hvad fattas dig?” ropade Sara, skyndande fram med ett glas vatten.

”Sara, Sara! ser du vagnen der? Se — se — derifrån såg nyss ett ansigte upp till detta fönster — förfärligt! — blodet stelnar i mina ådror när jag — — ”

”Celestine, du kommer mig att rysa — ett ansigte, sade du — hvilkens?”

”Ja, Sara, ett förfärligt ansigte.” — —

”Hvems? hvems?”

57

VII KAP.

”åh vet hut, komediant-----

tror ni er vara pa spektaklet ni?”

Oaktadt det ymnigt nedstörtande regnet, var likväl ganska mycket folk samladt vid gäst-gifvaregården, gapande på den nyss anlända teatertruppen. Komcdiantcrnc, hvUket namn -Ur gemensamt för alla aktörer och aktriser

som resa i landsorterna, hade mycket alt stöka vid sina resvagnar, hvarifrån de lösgjorde -koffertar, -hattaskar m. m. — Dessa resande konstnärers öde är i sanning ej det afundsvär-dastc. Ständig på rörlig fot från stad till stad, gå de allt mer och mer baklänges på konstens bana. Och hur naturligt är ej detta? Sällan eller aldrig hafva de tillfälle att se eller höra något bättre än sina kamraters talanger, i bvil-ka de alltid anse för ett behof och särdeles nöje att kunna upptäcka något sämre — livaruti de äga en märkvärdig likhet med Kongl. Teaterns ,sujetter; sällan införlifvade med hvad man vanligtvis förstår med hildadt folk, måste de icke destoimndre uppträda i hvarje roll som helst, oftast i samma pjes än som kejsare, konungar58

och andra notabiliteter, än som bctjcnter, drängar och andra underordnade figurer, och således dubblera roller, om de också vore de enfaldigaste personager i verlden ; nya pjeser måste de dcrlill dagligen gifva, till följe dels af den rådande bristen på spcktakelgångare, dels också af respektive åskådares fallenhet för ombyte. Olycklig vår Kongl. Teater, om den äfven vore underkastad delta sednare missöde! I städer, der ej ordentliga teaterhus finnas, uppträda de i lador, midt under den strängaste vinter, och mer än cn gång nödgas de, vid sitt uppträdande på dessa tillfällighets-teatrar, gå på ”hal is” icke blott hvad konsten, utan äfven livad golftiljan beträffar. Ej under derföre, att dessa landsorts-konstnärer på scenen förefalla lifligare än på de ordentligare teatrarna — de skrika förfärligt ut sina partier, liksom ville de derigenom tvinga de skallrande tänderna till lydnad, och begagna alltid stora och täta gester både med armar och fötter, förmodligen för att hålla sig varma — ty att finna snö i cn blomstrande lustpark eller regndroppar i en lysande furstlig salong, hörer till dessa truppers hvardagshistoria. Sjclf-va truppen bildar ett eget samhälle for sig, med direktören till konung och de mellan honom och59

sujetterna uppgjorde kontrakterna till grundlagar. För öfrigt finnas der, liksom i hvarje välordnadt samhälle, favoriter och intriger, missnöjde och kabaler förutan all ända, och mången applåd, hand mot hand, från salongen har till följd haft cn fullt ut lika lifl!g applåd, hand mot kind, bakom kulissen. Författaren till Sara Widebecks historia var en gång, efter åskådandet af Hamlet på cn dylik teater, vittne till följande roliga efterspel. En sujett plägar vanligtvis sjelf från teatern annonsera sin recctt, när den är bestämd att utgöra cn följande representation. Sådant var äfven fallet ifrågavarande gång. Ridån var nedgången öfver sista akten i Hamlet. Mamsell D., en aktris, framkröp från sidan af det nedfallna förhänget och på vers, hvaruti konstens höga mål och konstnärens tarfliga på ett förundrans-värdt sätt sammanflöto, med tårar i ögonen förkunnade publiken, att hennes recett var utsatt till följande dag. Knappt hadc hon hunnit till hälften af sitt lika rörande som röriga dekla-matorium, förrän ett förfärligt larm hördes inifrån ridån, hvilken snart gaf vika för rörelser af alldeles motsatt beskaffenhet. Der hade nu åskådaren tillfälle att se, hur prins Hamlet kastade sin faders vålnad öfver ramfen ner i or-GO

kestcrn, dit lian genast följdes af konungen sjelf, ined blodiga märken efter drottningens och Ophelias förenade naglar; der kämpade, beväpnade med lösryckta trädstammar, förstås af väf, Laertcs med sin fader Polonius, så att väggarna ramlade ner öfver de strldaudcs huf-vuden. Den stackars mamsell D. stod, liksom hadc bon varit fastspikad vid tiljan, till dess Ophclia, livars spelta vansinnighet tycktes hafva öfvergålt i den renaste natur, tilldelade henne med halmkransen ett slag öfver ansigtet, fjvilket slag af inamscll D. på stället besvarades. Att detta våldsamma upplösningstillstånd inom det teatratiska samhället väckte mycken munterhet lios publiken, var naturligt. Orsaken till striden lärer varit ett af direktören till en annan qvinlig siijett glfvet äldre löfte om re-cett, hvilkcn sujett, med tilllijelp af siua anhängare, nu på detta eftertryckliga sätt sökte göra sin rätt gällande.

Men återvändom till ämnet. Bland den mängd nyfikne, som trängde sig kring den lefvande konst-exposition, som nu var att å-sltåda vid Lidköpings gästgifvaregård, var äfven Sara Widebecks son Adam, skefvande fram ocb tillbaka emellan packvagnarne. Snart var hau af några aktörer såsom haudtlangare61

engagerad och biträdde med att uppbära diverse effekter från gården upp till ett rum i gäst-gifveribyggnaden. Det var redan skymniug, då Adam uppbar den sista packan. Han stod nu ensam i rummet, kastande cn blick på de uppburna sakerna. Blicken, i början temmeligen oförskämd och liksom hånande de kringströdda föremålen, som röjde cn med fattigdom förenad smak för oordning och slarf, började småningom antaga en viss skygghet, under det att kinderna allt mer och mer skiftade i mörkrödt. Den skygga kringirrande klicken slog sig omsider ned på en sämre plånbok, som nyss af en bland de resande aktörerne blifvit lagd på bordet. Vare sig nu ögat

oemotståndligt drog handen med sig, eller handen hade för af-sigt att sjelf ifrån det frestande föremålet slita ögat, nog af — plånboken, omknuten af Adams fingrar, promenerade till dörren, som i och med detsamma öppnades — dock icke af Adam sjelf, utan af den resande, som syntes vara en medelålders man, hvars öga genast upptäckte den otillbörliga klämmarc plånboben bekommit och fattade Adam i kragen, med hög röst påkallande folk ifrån gården. Man skyndade till från alla sidor.

662

”Herre!” ropade den resande til! den närmast stående förvånade gästgifvaren, ”ni presterar flink uppassning i ert hus, en uppassning, som till och med tager en resandes penningar i beskydd. Denna unga tjuf har jag öfverraskat med min plånbok i handen.”

Ett sorl af ovilja trängde, jemte en stads-tjenarc, uppför trappan — och inom några ögonblick var Adam bortförd af den sednare.

”Rår ej för, bästa herre, kan ej ha ögonen öfveralll”, urskuldade sig gästgifvaren; ”för öfrigt är den der lymmeln från Stockholm, och dessutom känd för det ena tjufpojksstrecket efter det andra här i staden.”

”flvad gör han i staden?”

”Han ä’ hos sin mor, Widcbeckskan”, svarade gästgifvaren.

”Död och helvete, hvad säger ni! Sara Widebecks son!” ropade aktören med förfärlig stämma.

”Ja-a, ä’ han så — men fast hon ä’ mamsell, så har hon ändå cn gudsgåfva med barn, att hon gerna skulle kunna dela med sig deraf åt sex gifta hushåll här i Lidköping.”

”Menniska, är du förbannad!” ropade aktören, fattande gästgifvaren i kragen.63

”Hva — hva falles!” skrek gästgifvaren, ryckande sig lös.

”Sara Widebccks son! Störta ned, himmel! öppna dig, afgrund! och begraf i dina lågor denna fördömda stad!” röt aktören, så håren reste sig på de kringstående, med undanlag af gästgifvaren, som hade peruk.

”Ah vet hut, komcdianl!” ropade den sist-nämde; ”tror ni er vara på spektaklet ni?”

Mängden upprepade, under vildi gny, gäst-gifvarens kraftord.

”Saras son! hvart fördes han? livart släpades hau?” jemrade sig aktören, vridande händerna.

”DU, der hvarken sol eller måna narra honom att stjäla mer”, svarade gästgifvaren , livars vrede, af den jemrandes röst och åtbörd bevekt, öfvergålt i cn mildare tonart.

”Bort efter honom------menniskor— djef-

lar — hafven medlidande med mig — jag måste rädda honom eller dö!” vrålade aktören och störtade utför trapporna ut på gården och galan.

Aktörer, aktriser och hela svärmen af åskådare rusade efter honom.

”Sicken galning vi nu ha fått in igen”, mumlade gästgifvaren.64

VIII KAP.

’’Kappan faller från hans skuldror, hatten från hans bufvud — och —”

Klockan slog fem i Lidköpings kyrkotorn. Lik cn skälmsk, med älskarens kyssar skämtande, ungmös öga, lekte morgonens Aprilsol i pussarna på Lidköpings gator. Allt bebådade en klar och vacker dag. Men hastigt vJsar sig ur veslern profilen af ett mörkt oge-nomträngeligt moln, som utan skonsamhet lägger en svart hand på himlahvalfvets glänsande öga, fångande mördarlikt hvarje stråle. Ett oväder ligger visserligen på djupet af detta moln; men se— hvilket synes dig förfärligare: detta stormbud deruppe, eller detta stormbud dernere, som förvildar denna manliga gestalts ansigte, hvilket nu vänder sig mot knuten af Sara Widebecks hus?— Detta

ansigte är blekt och magert som dödens; men de skuggor det sprider äro äfven som dödens. Gestalten är insvept i en mörkbrun slängkappa och cn hög hatt balanserar på den något gråsprängda nacken. Hvad vill han? Hvem söker han, den för-65

farlige?---------Hårda slag på husporten ska-

ka den fredliga bostaden. Hvarför öppnar man ej? Nu dånar det i byggnaden, liksom hadc en ny Simson kastat dess grundpelare på sin skuldra. -----Porten öppnas omsider och en karl

i skjortärmarna visar sig deruti.

”Hvem är ni, som håller ett sådant helvetes oväsende på porten?” frågar mannen i skjortärm ar ne.

”Hvem jag är”, svarade främlingen; ”det är ej era långöron förbehållet att uppsnappa milt namn. Hvem är ni sjelf?”

”Ni är ohöflig, min herre; men icke är jag den som hlyges för mitt namn. Jag är fanjunkar Tandgren.”

”Ha!” ropade främlingen , hvars ögon flammade till af en besynnerlig eld, ”vet ni, min herre, att i denna stund hade det, vid den lef-vande Guden, varit för er vida häftre, om ni haft ett annat namn. Tandgren! jag känner det namnet, och personen skall jag äfven lära känna.” —- —

Lik blixten ur molnet, flög ur den mörka kappan cn arm, hvars knutna näfve drabbade öfver fanjunkarens näsa, så att dess alla källor sprungo och öfverhöljde med det rödaste blod mun och haka. Det var bedröfligt att se, hurCG

de långa mustachcrna floto tillsammans in i den öppnade munnen och intogo den deserterande tuggbussens position.

Det gifves ögonblick af lifvet, då den starkaste natur dukar under för öfverraskningens äfven lättaste vindkast. Fanjunkar Tandgren var ingalunda en svag man, än mindre cn mes och skulle utan fruktan sett hvitögat på hvilkcn fiende som helst; men att få, som det heter, ”på käften” i samma stund fredens ord dernr gå, var i mer än ett afseende starkt nog. Dock var det ej länge den hämnande kraften slumrade i hans bröst — han lyfter sina armar, så att musklerna nästan spränga den dem omgif-vande lärften. Men inuau de drabbade ned på sitt föremål, känner han med fasa sin ena tinning svullna under främlingens hand och sin andra på samma gång såras af det hvassa portlåset — det svartnar för hans ögon — han är färdig att förlora sansningen, då cn spark bakifrån påminner honom att han ett godt stycke blifvit transporterad ut på gatan. Nu vänder han s’ig om, skakande sin blodiga mahn, färdig att utkräfva en svart kämd. Men främlingen, den afgrundeu måtte hafva utskickat, fattar ett vid porten stående ämbar, som aftonen förut troligtvis blifvit ur köket flyttadt, och kastar67

dess rågade innehåll öfver hans hufvud. Fanjunkaren liknar nu Nccken, uppstigen ur hafs-vågorna; men, i stället för snäckor, sitta ägg-och potatesskal i hans lockar, och persilje-stänglar fläta cn krans kring hans drypande hufvud.

Mången kan ha en rygg tillräckligt bred , för att bära de drygaste slängar; men att öfver sitt hufvud få så mycket på cn gång, det är mer än någon lefvande varelse kan fördraga. Fanjunkaren uppgaf ett rysligt läte och sprang sin väg. Vi hade gjort detsamma.

Det bultar våldsamt på löjtnant Gustafs kammardörr; löjtnanten spritter upp ur den Ijufva morgonslummern. Det bultar värre; löjtnanten hoppar yrvaken ur den varma sängen. Dörrspegeln är i fara; löjtnanten sticker armarna i nattroeken, fotterna i tofflorna, hufvudet i rökmössan och öppnar dörren. Främlingen inträder.

”Hvad är ni för en, som med så ociviliserade fasoner störer hela husets lugn?” frågade Gustaf med andan i halsen och sömnen i ögonen.

”Sakta — sakta, herr löjtnant— det finnes mycket annat, än bultande kuogar, som störer68

lugnet i detta hus. Mitt namn skall ni nog, när tider blir, få veta”, svarade främlingen med ett lugn, som var

hafvets före den inbrytande stormen.

Gustaf trädde några steg tillbaka åt väggen, der hans värja stod och fattade dess fäste, ty i främlingens öga brann något som ovillkorligt påkallade denna rörelse.

”Ånnu en gång, min herre, med hvem har jag den äran att tala och livad tillskyndar mig det nöjet att bli väckt klockan fem på morgonen?” frågade löjtnanten något modigare.

”Bra bra, herr löjtnant, — er förtrolighet med värjan gör er dubbelt intressant i mina ögon. Hvem vet, om det icke just blir värjan, som kommer att lösa den gåta, hvarmed ni nu som bäst bråkar er hjerna. — Det finnes i denna kammare rätt smånätta effekter, min herre — rätt dyrbara, om man så vill; men —- ”

”Men, men — ej ett steg närmare, menni-ska, eller ränner jag värjan genom ert lif! År ni tjuf, röfvare eller —•”

”Ts — ts — jag säger, att ni har rätt vackra saker i ert rum; men den vackraste möbeln saknas dock här, en möbel som likväl berättas vara rätt husvarm härstädes. — Hvar ärCelestine?” Främlingens röst antog vid dessa sista ord en isande djuptonighet.

Gustaf tappade på en gång värjan och koncepterna.

”Hvar är Celestine, hon, hvars vanära ni här grundat, för att dcraf samla matcrialicr till hennes vanrykte genom verlden?”

”Och om jag skulle svara, att det ej angår er?” sade Gustaf, något sväfvandc på målet.

”Så rifver jag hjertat ur ert bröst, om också tio stoppade uniformsrockar betäckte detsamma!” ropade främlingen, i det hans knyt-näfve lcmnade djupa märken qvar efter kno-garne i bordet.

”Jag tillstår, att — att jag är på det högsta förvånad öfver — öfver det namn, som min herre nämnt för mig, dels — dels öfver det sätt

hvarpå-------Celestine—visserligen känner jag

cn med detta namn — min städerska — hon som passar upp på mig — men för öfrigt så—”

”Usling! ni har cj en gång mod att, på samma sätt som ni gjort i hela Lidköping, för mig skryta med ert närmare förhållande till denna sköna qvinna. Har ni mod att slåss då? värja eller pistol, det gör mig detsamma.” ”Slåss? hvarför ¡eke? men med hvem, om jag får lof att fråga?”70

”Jag är aktör vid den teatertrupp, som i går afton anlände till staden.’’

”Aktör! — hm — visserligen godt och väl — men —• men —”

”Ni menar, att olika slags personer icke passa till lika slags vapen — är det inte så? Som militär, skulle jag ha rätt alt duellera med er; som aktör, alt prygla er — icke så? Men jag vill hjelpa er ur er förlägenhet. Kan ni läsa detta papper? Vanan att fördjupa er i cr egen fullmakt, torde utan svårighet kunna underrätta er om riktigheten af min, som i det närmaste 1'iknar er, med undantag af namnet möjligtvis— ett undantag, som visserligen icke torde vara det obetydligaste.”

Främlingen framräckte ett papper. Knappt hade löjtnanten deruppå kastat sina ögon, förrän ett uttryck af den djupaste förvåning sväf-vat öfver hans ansigte.

”Hvad! ni skulle vara — löjtnant — löjtnant—*jag är stum af bestörtning, min herre!” ”Ni känner mig — så mycket bättre. Ett stenkast h’itom den utom 6taden tiggande helso-brunnen står, omgifven af tältstående trädstammar, cn gammal lada, på hvars väggar Lidas och Wennerns fiskare upphänga sina nät. Der71

väntar jag er om tvenne timmar — värja eller pistoler?”

”Pistoler.”

”Godt------men om ni icke kommer, her-

re, vill jag skrifva cn komedi och uppfora den kring land och rike, och den skall hela: Pul-tronen, hvaruti ert namn och era egenskaper skola spela hufvudrollen.”

’’Jag får tacka på det högsta.”

”Nej, min herre, ni får cj tacka cn gång. Ett lik tackar ej; ty om ni icke dör som en man, dör ni som en hund för min hand — och komedien skall blifva er drapa.” Främlingen skyndade ur kammaren.

Det knackar varsamt på Saras dörr.

’’Stig in”, höres Saras röst.

Den starke främlingen angripes vid dessa ord af cn häftig darrning.

”Stig in”, ljuder inifrån en annan röst, som är Celcstines.

Främlingen är nära att vackla. Han vrider med möda upp det svaga låset — dörren är öppen — kappan faller från hans skuldror, liat-tén från hans hufvud — och--------------------72

IX KAP.

”Ett ymnigt regn vräkte ner från de nattsvarta skyar.”

Liksom den mångskiftande regnbågen, hvil-ken säges draga regnet ur hafvet, för att der-med öfvergjuta den torra jorden, hvälfde sig Saras och Cclestincs ögon-; tårarna drogo de ur hjertats djup och stänkte dem dereftcr öfver de bleka kinder. En sinnesrörelse af det slaget, som på sin vågskål väger lif och död, hade fjettrat dem båda vid soffkarmen. Vid fönstret stod en förkrossad bild af den förlorade sonen, Adam, med händerna hopknäppta öfver hröstet och ögat stirrande på cn enda punkt i kammaren. Men af och an på golfvet gick med stora steg främlingen och talade följaude:

”Ryktet om min död i Norrströms vågor hade jagat fasa i mina vänners bröst, synnerligast i deras, med hvilka jag delat tifvets Ijuf-vaste fröjder och för hvilka jag således måste vara dyrbar — kanhända helig. Tiden, som läker och helar allt, hade gjutit sin balsam i saknadens sår och tanken föll allt mindre och mindre tryckande på mitt miune. O! hvarför fick73

det så cj vara! Ilvarför blef jag dömd att ännu irra, som en vålnad, på min egen graf och förpesta samma nejder, hvilka förut sågo mig lefnadsfrisk'och lycklig? — Jag dog ej i vågorna , Sara!—jag drcf ej kring okända stränder, ett vanstäldt lik, Celestine! Det var mitt goda namn och rvktc, min ära , hvilka Mälarn för evigt slöt i sitt skumhöljda sköte. Från stentrappan ilade jag att möta döden, som spöklikt sväfva-de mellan vattenpelarne på djupet; men den hvirflande strömmen , som oemotståndeligt förde mig med sig, jagade den förvirrande dödsbil-den ur min hjerna och återförde deruti kärleken till Iifvet. Jag såg upp ur vattenbrynet, såg himmclcns manande stjernor öfver mitt hufvud, och i deras glans upptinade m!n beslutsamhet att dö — jag simmade, ej mer cn lekboll för nattliga vågor. Då sköt, en stor svart fågel lik, med friska vindar i spända segel, cn skuta ur Blasiekolmshamnen. Mina rop hördes af folket om bord, och snart befann jag mig der, omgifven af menniskor råa till ytan, men goda, välvilliga till bjertat. Ett kort, hemligt samtal mellan mig och skepparen föreföll — och skutan fortsatte sin bana; men dess besättning var tillökad med en man — och denne var jag. Efter cn lång stormig sjöresa befann jag

774

mig nu på Finlands minnesrika stränder, och att söka mig en verkningskrets, blef nu mitt förnämsta syfte. Att införlifva mig med Rysslands härar, dertill var mitt Svenska hjerta ej nog mjukt; att egna mig åt målarckonsten, dcraf hade jag allt för bittra minnen. Jag gick derföre in i en teatertrupp som då vistades i Helsingfors. Jag blef en mångsidig skådespelaretalang. När jag spelte en tragisk roll, strömmade tårar i teatersalongen ; när jag spelte en komisk, smattrade skrattsalfvor derigenom — och mitt sista ord bortdog alltid i det mest stojande jubel. O! hur kunde det vara annorlunda? Tragico-komiskt var ju hela mitt förflutna l!f., — Men hvad var för mig jublet, hvad dessa flyktande ögonblicks lof, då de skalladc inom främmande landamären? i hvarje leende öga såg jag ju

frihetens hemska hånlöje, 1 hvarje blomma rostfläekar efter förtryckets bojor. Hcldre, än den krasligaste föda i slafvcns land, det bäskaste barkbröd i den fries, tänkte jag — och tanken hann ej mogna, innan handlingen bar frukt—och nu står jag på mina fäders jord. Jag är nu teaterdirektör — ha, ha! — Visserligen tänkte jag här få spela andra roller än min egen; inen demonerna hafva återfunnit sin förlorade son och nu — nu75

känner jag deras förnyade lustspel i mitt hjerta! -----Ej ett ord, Sara! ej ett ord, Celestine! Jag känner allt, vet allt----stackars

olyckliga varelser! JNi smickren er med attdrif-va ett förfärligt spel med verlden ; men verlden drifver med er ett vida förfärligare. Jag vill hjelpa er utdraga ett och annat af de bortblandade korten. — Hvad slog klockan? sex. — Följen mig ej. Det hvilar en slöja öfver den kommande stunden. Den som söker lyfta en flik deraf, får blod på händerna.—Sitten stilla — stilla arma qvlnnor — era tårar falla ändå som rinnande jern på mitt samvete. — — Adam! en stöld vidlåder dina händer, olyckliga barn! Ha! du är också frukteu af en stöld från samhällets heligaste rättigheter.”

Albert skred med dyster högtidlighet ut genom dörren. Saras och Cclestincs ögon sökte och funno hvarandra: men hvarje deras blick darrade under tårarna, och intet ord förmådde undanvälta den tyngd, som hvilade öfver deras lijcrtan. Ån en gång åtföljdes deras ögon till den stängda dörren. Stegen i trappan hade bortdött, och minnet af hvad 60m nyss timal, antog allt mer och mer för deras förvirrade sinnen en andes luftiga skepnad. Med uttryck af den djupaste smärta föllo slutligen Saras ögon76

på Adams bleka förkrossade gestalt, och i denna stund förvandlades for hennes syn den lilla kammaren till ett stort likrum, och hon knäföll på golfvet — hon tyckte sig knäfalla vid den mördade barna-oskuldcns förtidiga graf.

I ett litet fattigt möblcradt rum en trappa upp i gästgifveribyggnaden satt vid samma tillfälle en ung qvinna, livars lätta smakfulla mor-gondrägt röjde de finaste former. Ett långt mörkt hår flöt i oordning kring hennes ansigte, hvars ädelt bildade drag suckade under en hy, som, af naturen fin och vacker, af konsten blifvit ojcmn och grå, och på hvilken skiftade lösa fragmenter af ett rödt smink. Hon tryckte med ena handen ett gråtande lindebarn mot sitt bröst och med den andra höll hon för sina ögon Amalias roll ur Schillers Röfvarband. Hon deklamerade för sig sjelf, ackompanjerad af barnets späda klagande stämma. Hastigt öppnades dörren och Albert inträdde. Utan att knappt bevärdiga den moderliga gruppen med en enda blick, gick han fram till sin reskoffert, tog der-ur tvenne pistoler och synade med en viss noggrannhet de blanka låsen. Qvinnan följde honom med ögonen, lade rollen i fönstret, barnet i sängen och derefter sin hand på Alberts skuldra.77

”Albert ”, sade hon , ”hvar har du varit så tidigt på morgonen?— hvarföré synar du med en så olycksbådande blick dessa förfärliga vapen?”

”Clara”, svarade han, ”livarför studerar du sjelf så flitigt Amalias roll? Jo derföre, att vi i morgon måste gifva Röfvarbandct. Hvad underligt finner du då deruti, att jag undersöker mina pistoler?’

’De äro skarpt laddade, Albert.”

”Just derföre måste äfven de ombyta roll, och det är för att få dem rätt teatraliska, som jag vill låta — luften eller någon — trädstam röna deras allvarliga sida.”

Albert gick till dörren, stannade der och lät sin blick än en gång flyttas från modern till barnet, hvarefter han tyst aflägsnade sig.

Då Albert hunnit utför trappan, öppnades sakta cn dörr på nedra botten, och ett annat något äldre, men skönare, fvuntimmersansigte visade sig deruti.

”Albert, vill du ej på en liten stund titta härin och se på vår lilla gosse. Han har hela natten varit så orolig, så jag fruktar han blir sjuk för oss.”

’’Har ej tid nu, bästa Christin , måste angeläget ut, för att ställa allt i ordning till representationen.’’78

”Ja så, du liar ej tid nu; men hos Clara har du tid att vara både bittida och sent, otacksamme !”

"Plåga mig ej med din eviga svartsjuka igen! jag är trött vid detta käcks.”

”Men jag fick ej bli trött vid ditt, då du öfvertaladc mig lemna min beskedliga man, för att följa dig öfver hafvet till detta odrägliga land.”

”Christin!”

Hon skyggade tillbaka för hans vilda blick och drog igen dörren efter sig. Knappt hade Albert bortgått, förrän hennes dörr åuyo öppnades — men af Clara.

”Ah, god morgon mamsell! Så nyter hon är på morgonen, oskyldiga varelse! Hvad vill hon här? Jag försäkrar henne, att det blott är Alberts son, som ligger der i sängen. NI måtte väl inte vara svartsjuk på honom heller!”"

”Spar era smädeord, min fru”, svarade Clara; ’’här är icke fråga om svartsjuka. Såg ni Albert?”

”Ja, min docka, det gjorde jag; men jag bedyrar heligt, att han ej tillät sig en enda otrohet mot mamsell Clara, jordens skönaste prydnad och verldens största skådespelarinna.-79

Var så god och sitt, så framt ni vill unna min tarfliga kammare den äran.”

”Såg ni hans mörka vilda öga?” frågade Clara, allt oroligare.

”Ja, jag tog mig den friheten — förlåt mig det, milda öfversecnde väsende. Men hvarför bekymrar er hans öga? Clara lyser ju alltid deruti, som en sol.”

”Men såg ni pistolerna han hade med sig? Min fru, jag anar cn olycka, en stor olycka — men ni anar intet, ser intet— söker förstå intet — och kanske i detta ögonblick — hörde ni ej ett skott!”

”Min Gud! jag tror ni har rätt, mamsell! han såg besynnerlig ut — nu erinrar jag mig allt”, svarade Chris t in, skiftande färg.

”Skynda er derföre — låtom oss taga våra barn och följa hans steg — vi kunna möjligtvis förekomma mycket — o, den olycklige! antingen hans eller någon annans blod flyter kanhända i denna stund.”

”Förskräckligt, om er aning är grundad, Clara! Ej ett ögonblick är att förlora; men hvart — hvart skola vi följa honom i denna främmande stad? Himmel! det går omkring for mina ögon.”80

”Till Sara Widebecks hus, min fru! Detta namn har hela natten sväfvat på hans läppar. Der måste han vara eller —”

De båda qvinnorna med sina barn i famnen rasa ut på gatan.

Sara och Celestine spritta upp vid åsynen af tvenne i deras rum inspringandc qvinnor.

”Hvar är Albert? hvar är Albert? — Albert?” ropa Clara och Cbristin med en röst.

”Barmhcrtige Gud, hvad vill detta säga!” inföllo Sara och Celcstinc.

”Han skjuter sig, han mördar sig!” fortforo de förra.

”Pappa sprang nyss förbi fönstc-rna åt tullen till”, ropade Adam.

Ett jemmerrop upphöjdes på en gång af de fyra qvinnorna. Saras och Celcstines barn insprnngo halfnakna i rummet och blandade sina skärande röster i skriket.

”Efter honom — intet ögonblick att förlora”, skrek Celestine; ’’lemnen qvar era barn här, mina fruar! År det era barn?”

”Alberts, Alberts!” svarade under de mest hemska klagoljud Clara och Cbristin.

”Alberts!” instämde ännu förfärligare Sara och Celcstinc.81

”Adam, se efter barnen”, befallte Sara, som först någorlunda hämtade sig”; och nu följorn hans spår!”

Knappt hade de fyra skyndat sin väg, förrän fanjunkar Tandgrens svullna och blodiga ansigte tittade in i kammaren.

”Gud vare lof att herr fanjunkarn kom”, jemrade sig Adam; ”mamma och allesammans

har sprungit ditåt. Pappa har mördat sig-----

ditåt — hjclp! hjelp!”

Fanjunkarn stirrade förvånad på de skrikande barnen och skyndade åt det håll Adam utvisat. Honom följde några soldater ochstads-tjenare. Ett ymnigt regn vräkte ner från de nattsvarta skyar.82

X KAP.

(Skogsdunge — utsigt mellan träden åt sjön — rödmålad lada — regn.)

”Ett regnigt, ett ruskigt väder, min herre”, sade löjtnant Gustaf till den på scenen uppträdande Albert.

”Betyder ingenting — ni har, liksom jag, knallås på era pistoler, ser jag”, svarade Albert kallt.

”Ingalunda af fruktan för era hotelser har jag beviljat er detta möte”, återtog Gustaf, ”ty en militär, känslig för pligten och äran, måste känna allt, utom fruktan. Men hans blod, åt fosterlandet helgadt, bör ej besegla hvarje obetydlig tvist, som möjligtvis kan uppstå mellan enskilta personer. Med ett ord, denna sak, hvarom här är fråga, förefaller mig på intet vis så vigtig, att —”

”Ej vigtig, säger ni”, afbröt honom Albert; ”så mycket mer är det då af nöden att lägga ett par blykulor i vågskålen.”

”Ån sundt menniskoförnuft då, min herre?” frågade Gustaf.83

”Ar ett förklä, som pultronen aldrig oftare begagnar, än i farans stund — en slida för liarvärjan, om ni bättre förstår er på det or-det’’, svarade Albert med ett bånlöje på sina läppar.

”Men vill ni då ej vara så god ocb förklara, hvarföré vi prompt skola skjuta ihjel hvarandra?” tillsporde Gustaf sin motståndare, med en viss skämtande ton i sin röst.

”Har ni medtagit era pistoler, för att skjuta sparfvar, herre, eller hvartill tjena dessa öfverflödiga frågor? Jag, för min del, gick hit i afsigt att träffa ett lejon, men börjar nu befara att jag blott funnit en hramsfågel — lika godt! Det sednare är cj mindre förbjudet än det förra. Skada blott, att jag lade kulor i stället för hagel i pipan.”

’Allvarsamt taladt, min herre, vi äro ju, som jag hoppas, tvenne förståndiga menniskor”, sade Gustaf, med något mer allvar i s!n stämma, ’och om jag verkligen förolämpat er, er som jag dessutom aldrig i min lefnad sett förr än nu, så bjuder jag er gerna hvilkcn upprättelse som helst; men — men om jag nu dödar er, så försäkrar jag heligt, att jag ej vet hvarföré — lika litet som ni torde veta hvad ni egentligen har att hämnas på mig.”84

”Ett regnigt, ett ruskigt väder, min herre!” sade Albert, med en röst, som liknade en af-lägscn åska, ”vi äro redan af regnet genomvåta ocb det torde derföre vara tid på att värma oss. Tio steg---------se så — första skot-

tet tillhör er!”

Gustaf, flämtande liksom han svettades, af-tog sig uniformsmössan och hängde den på en qvist. Han syntes något orolig, men fattade likväl pistolkolfvcn med fast hand och sköt — i luften.

”Ja så, herr löjtnant", sade Albert vårdslöst, ”det roar er att höra smällen i den fria naturen. Det ligger ej något ondt deruti, unge man. Men hvarföré skulle ni just vända mynningen mot skyarna? Man hotar ej himlen i samma stund man gör anspråk på att vara välkommen i dess salar. Ni vill höra smällen en gång till, kanhända? Nå välan! Jag vill af-lossa mitt skott; men icke mot luftslotten der-uppe, utan mot den der lilla vallen kring, troligtvis icke så få luftslott här på jorden, nem-ligcn er uniformsmössa, som hänger der på grenen. Ser ni — ännu lyser den gula kokar* den, denna stämpel på nutidens militärkurage, så klar och obefläckad. Jag vill förvandla densamma till en fredens sinnebild, sätta deruti cu blå knapp — se —”85

Skottet brann — och från midten af ko-karden myste en liten mun med likblåa läppar.

”Charmant, min herre, charmant träffadt!” ropade Gustaf muntert; ”ni är mästare på pistol, och jag anser för en ära att erkänna mig öfvervunnen.”

”Tackar! Tvenne laddade pistoler återstå ännu — den ena i er hand, den andra i min — och allvaret måste hafva sin skatt, likaså väl som skämtet. — Skjut! men skjut ej i luften; ty snabbare än den kula ni sänder dit upp, ilar derefter er fattiga själ, så 6äkert, som jag träffade kokarden i er mössa.”

Tystnad.

”Min herre”, yttrade slutligen Gustaf, i det han med omsorg riktade pistolen mot Alberts bröst”, min herre! Ni äger sjelf bedömma, huruvida det ens är mig möjligt att skjuta bom på detta korta afstånd — anser ni det möjligt?”

”1 sanning, väl riktadt — lycka till väl träffadt också”, svarade Albert, kall och stel, som en marmorstaty.

”Att jag i denna riktning aflossar skottet, är säkert, men akta ert ansigte för pappersför-laddningen; ty, på min ära, är icke den det enda, som möjligtvis kan komma att genera er”,

886

ropade Gustaf, i det han uppgaf ett gapskratt och dercftcr aflossade pistolen.

’’Fördömde usling!” ropade Albert med thordöns-stämma; ”ni har då gäckat, skändli-gen bedragit mig? Mitt enda hopp, alt i mitt fädernesland för en tapper mans hand finna döden, har ni således på det nedrigaste beröf-vat mig!”

”Om förlåtelse”, svarade Gustaf, ”jag vet i sanning ej, hvad som kunnat föranleda er till dessa anspråk på min person och komma er att tro, att jag, för att göra er en tjenst, nödvändigt skulle sätta mig i den obehagliga ställningen att välja mellan stupstocken och evig landsflykt. Kort och godt, min herre, jag inser ej, hvarföré just jag skall erbjuda mig till offer för era fixa och besynnerliga idéer.’’

’’Usling! Hvad frågar den verkligt store mannen efter, hvilka och huru många offer hans idé kostar, när idén är sann och stor?’’ ropade Albert, i det hans ögon rullade förfärligt i sina djupa gropar.

”Med all aktning för denna sanna och stora idé, försäkrar jag, att 6om jag ej är nog skarpsinnig att kunna uppfatta densamma, från-säger jag mig också den äran att, i hvad egenskap som helst, deltaga deruti. Möjligtvis kan87

ni finna någon annan, som har lust att skjuta ihjel er; men jag — nej jag tackar! Farväl min herre!”

’’Stanna menniska! Kom i håg att det finnes något mera än löst krut i min pistol och löst prat på min tunga. Tror ni er verkligen kunna gå härifrån, med nöjet att hafva dragit en hederlig man vid näsan, för att sedan skryta med en lätt bragd inför era kamrater? Nej, så eannt som jorden rullar sig kring solen, och solen i detta ögonblick ligger inbäddad i moln, skall ni icke gå från delta ställe!”

Gustafs af naturen ljusa polisonger och mustacher hlefvo i cn hast mörka —• mörka i förhållandet till ansigtsfärgen.

”Skulle det vara er afsigt — att här hegå ett — mord!” sade han, med ängslan i blick och tunga.

Albert svarade ej, men riktade pistolen mot hans bröst.

”Herre! vid den allsmäktige Guden — livad tager ni er före!” fortfor Gustaf, skälfvande i alla leder, under det ångestsvetten droppade ner från hans panna.

Intet svar; men den hotande mynningen bibehöll sin riktning.”Jag besvär er, vid allt hvad jorden och himlarna hafva heligt — begå ej ett brott i er galenskap, ett brott, som ni efteråt skall ångra — ett mord — ett —”

Gustafs ögon irrade omkring, liksom sökte de någon utväg till flykt. Regnet dånade starkt mot ladans väggar, och det prasslade spöklikt i granträdens qvistar.

Den mörke hemske manuen, ur hvars ögon en mördande eld allt vildare och vildare sprutade, följde troget med pistolmynningen hvarje förändrad ställning Gustaf i sin dödsångest gjorde. Slutligen öfvergifvande allt hopp om att kunna undfly den fara, hvaruti han så lättsinnigt 6törtat sig, tryckte Gustaf den venstra handen till bröstet, liksom ville han dermed skydda sitt hjerta mot den dödande kulan, och höjde den högra mot himmelcn, i det han, samlande sina sista krafter, ropade med en röst, så djupt klagande, att den nästan väckte stormens deltagande, emedan den för ett ögonblick tycktes sakta sig.

”Om ni mördar' mig, djcfvul! —• ert öga har redan jagat blodet ur mitt hjerta — så vet, att ni bringar efter mig mor och syskon i graf-ven! — Vid honom deruppe, som cn gång skall döma oss båda, vid er egen odödliga själs89

sista förhoppning om en kommande salighet

— vid —"

Hans tunga stelnade, hans ögon tillslötos

— han hade sett den fruktansvärdes finger närma sig trycket — dock höll han ännu bedjande den darrande handen mot skyn.

Ånyo bröt stormen löst genom skogen; men denna gång bar den på sina väldiga vingar knallen af ett aflossadt skott — den mot höjden sträckta handen, genomborrad af hämnarens kula, krafsade blödande i mullen--------

Knappt hade de närgränsande kullarna och bergen emottagit och återgifvit den dödsbådande knallen, förrän ett vildt skrik trängde genom skogsdungen och fyra qvinnor, med fladdrande hår och af skogens qvistar sönderslitna klänningar, instörtade på den blodiga scenen.

Albert, som med pistolkolfven länge sysselsatt sig med att prygla den på marken framstupa liggande och himlen med sina jemmerrop nästan nedertagande löjtnanten, spratt upp vid detta nya skrik. När han nu dertill såg de fyra qvinnorna framrusa genom träden, uppgaf han ett hest skratt och störtade derefter från ladan ned åt sjön. Qvinnorna följde honom , upphunno honom , gre-po i hans kläder och sökte med förenade krafter90

hejda den vansinniges fart; men förgäfves förgäfves —

Mellan skogsdungen och sjön, hvilkcn stormen upprört i skyhöga vågor, breder sig ett svedjeland, ättling af en uthuggen skog, på hvars askgråa härd stenar och trädrötter i vild oordning famna hvarandra. På denna plats upptäcker nu ögat en hisklig syn, under det örat sönderslites af merg och ben genomträngande klagotoner. Ett vidunder rasar der genom stenrösena och rishögarna — ett vidunder, bestående af cn man och fyra qvinnor, hvilkas händer äro som de voro fastspikade vid hans kropp. Det är Albert och hans älskarinnor, Clara och Cbristin, Sara och Celestine vi hafva för våra ögon.

Albert Cdansande kring på slätten i sina lefvande bojorj.

Till döden, till döden i kyliga vågor,

Att släcka de vilda helvetiska lågor,

Som qväfva min sista förhoppning ihjel,

Och bränna i aska min fattiga själ!

Qvinnorna Cdansande med honomj.

Släck först i vår’ bröst de helvetiska lågor Du tände. Töm sedan de kytiga vågor.91

Ilvari du fördränkte vår jordiska han’!

Tillbaka till barnen! tillbaka till stan!

Albert C gör ett vildt spräng öjver en stenhögd.

Nej, det ger jag fan!

Qvinnorna (släpande efter honomd.

Dig vinka de armar så bvita och späda,

Ett ymnighctshorn utaf tröst de bereda;

Mot dig myser kärlek från barnaren mun,

Som upptinar bjertats förisade grund!

Albert (ursinnigj.

J talen om horn !-----Ar jag ännu på jorden ?

Mig kalla de fuktiga mörkgröna morden,

Som tjuta sitt dödsskrik i vågornas djup — Der bjuder mig döden sin kallaste sup.

Qvinnorna.

Ån skola dig möta i nattlätta skrudar De fyra, men ännu dig älskande brudar.

Det går icke an, att du dränker dig då —

Det går icke an, att som enkor vi gå.

Albert (lemnande sin ena byxa qvar pä en rishög, hvarigenom han rusatd. Jag är ju blott en-, huru kunna mig dela? — Eu brud hus i vågen, som äger mitt hela.Se — se — hur hon vinkar sin älskade man----

Med henne att lefva för evigt, går an!

Qvinnorna (fragmenter af deras klänningar göra byxan sällskapj.

Nej, Albert! nej, Albert! så kallt är dess möte, Så stelnad dess blick och så isadt dess sköte. Albert. H

Se stormen i svartdrägt står redo vid strand, Sitt vigselord talar och höjer sin hand —

Nu framlyser solen — hvad gyllene ringar I böljan! dem alla den bruden mig bringar. Qvinnorna.

Oss lyster att se denna brudklädda bölja;

Till henne, till henne vi derför dig följa.

Oss lyster att täfla med henne om dig I kärlek och trohet på stormande stig! Albert.

Så följen, brudtärnor! deltagen i balen,

Ty stor är den sköna skumglittrande salen, Och brudsängen bädden — så slumrar jag bra. Ha ha ha ha ha ha!

Qvinnorna.

Ha ha ha ha ha!

Nu stå de olycklige på klippstranden, vid hvars orubbliga fot Wenncrns vågor nedlägga93

sina trotsiga hufvuden och dö. Solen har ånyo gömt sitt rodnande ansigte bakom molnen, liksom föraktade han att vara ögonvittne till stoftets raseri; men öfver land och sjö föllo, som floder, himmelens tårar.

Albert (tittar ned i djupetJ, Se gästerna samla sig — 6e hur de knipa Hvarandra i lufven — hör — hör hur de kifvas

Och vräka emot oss-------j hungrige satar,

Ha'n tålamod! Se — se der kommer ungmön — Se perlhvita tänderna, böljande håret Och tusende bröst till att vagga emot,

Och hvarje en himlaglob — ha, hvilkcn vällust! O qvinnor! livad ären j väl emot henne!

De långa svarta, af regnet genom dränkta, lockarna sprida sig spjutformade kring qvin-nornas skuldror, och de tunna klänningarna, drypande af regnvatten, sluta sig tätt till formerna, så att hvarje konvulsivisk rörelse spritter naken för ögat.

Albert (kring hvars hals fyra par snöhvita åder-sprängda armar ormlikt ringla sigj.

Hejsan! sköna brudblick, hejsan!

Hejsau! sköna brudbarm, hejsan!

Hejsan! sköna brud —94

Ett vildt skrik spränger fram ur skogs-brynet — och man ser fanjunkaren och hans följeslagare störta derutur. Ett än vildare skrik från klippstranden — och-----------liksom blän-

dande sjöliljor, slingra sig åtta hvita ben i vågorna och försvinna------------se — se — der

visa de sig ånyo, flätade kring tvenne svarta mansben, som under dödsryckningar sparka mot höjden —• — ännu en gång synas de, men

blekare, blekare-----------der — ve! ve! för

tredje gången — for tredje gången------------ men

cn nyfiken solstråle, som framtittar öfver moln-muren kring himlahvalfvet, ser elementets raseri fira sin seger öfver menniskan9 — de svarta benen röra sig ej mera mot höjden och de hvita kräla, liksom grafmullens änger, kring ett lik.

När fanjunkaren och hans kamrater kommo på klippstranden, sågo de vågorna drifva sitt oroliga men likgilltiga spel mellan klipporna, liksom kände de ej värdet af de offer de mottagit -----och likväl hade verlden förlorat en

verkligt storman och fyra verkligt fria qvinnor.

En ny folkskara nalkades stranden, i spetsen för hvilken den andlige mannen, hvaromvi förut talat, jemte Lidköpings borgmästare och råd gingo. Efter en lång hemsk tystnad, under hvilken allas blickar stirrade ut åt den stor-95

mande Wennern, började den andlige sålunda, i det hau, knäppande ihop händerna, lyfte sina tårfyllda ögon mot himmelen.

”Arma mensklighet! afgudiskt böjer du dig i stoftet för detta foster af din egen sjelfklok-het, detta bländverk som du kallar idé, och tillbeder så länge, till dess Baals-bilden störtar ned öfver ditt eget hufvud! Olyckliga varelser, livilkas lik nu irra omkring på hafsens djup, er Iefnad var en kedja af villor och förbrytelser; dess sista länk var sjelfmordet — dess sista? — Era barn, era stackars fader-och moderlösa barn, livad skall blifva af dem?”

”Herrpastor”, svarade borgmästaren, ”hvad aktrisernas barn vidkommer, tycker jag vi kunna skicka dem till Kongl. Teaterns elevskola, hvarest de, så framt de hafva något frö af konsten i arf efter sina föräldrar, kunna få tillfälle alt utbilda sig. Men värre är det med Saras och isynnerhet Cclestines. Sara har visserligen något gods efter sig; men hon skall hafva några lefvande nära anhöriga på qvinnolinien, boende i Bryggargränd i Stockholm, hvilka nog torde vara hågade för att bestrida de oäkta barnen moderns qvarlåtenskap ; ty Sara, som hatade alla verldsliga former, ville ej göra och har ej heller gjort något testamente till förmån för de sina.’’96

”Ett ljus uppgår för mina ögon!” ropade presten, liksom fattad af en högre uppenbarelse; ”jag vet blott ett enda ställe här i verlden, der sympatier för dem möjligtvis kunna vara att finna----låtom oss skicka dem till — Ele-

mentarskolan i kufvudstaden!”

”Det går an”, inföll borgmästaren.

”Det går an”, instämde hela skaran.

Och skredo nu alla, med dystra blickar och lutande hufvudcn, från stranden.

Så häf dig då ur dina djupa afgrundshålor, vilda, liffrätaudc sjö! Bianden er deruti, j himmelens nedstörtande floder! Vräken, med förenade krafter, till okända rum dessa fem aude-lösa vanställda kroppar! Men den ”rena” och “sedliga idé”, hvarför de i botten tömt lifvets och dödens bittraste kalkar, skall en dag, på framtida skyar le öfver verlden och gjuta kring deras namn odödlighetens ljusstrålande gloria.

-------—0—Priset: 24 sk. Banko.